

Evangelia

Lekce 1

Úvod do evangelií

Manuskript

thirdmill

Biblical Education. For the World. For Free.

-1-

Videa, průvodce lekcemi a další zdroje najdete na webu Thirdmill.org.

Všechna práva vyhrazena. Žádná část této publikace nesmí být reprodukována v jakékoli formě nebo jakýmkoli způsobem za účelem zisku, s výjimkou stručných citací pro účely recenzí, komentářů nebo vědecké práce, bez písemného povolení vydavatele, Third Millennium Ministries, Inc., 316 Live Oaks Blvd., Casselberry, Florida 32707.

Pokud není uvedeno jinak, všechny citáty z Písma pocházejí z Českého Studijního Překladu.

Použito se svolením KMS a Nadačního fondu ČSP.

O SPOLEČNOSTI THIRDMILL

Thirdmill je nezisková evangelikální křesťanská služba, která byla založena v roce 1997 a jejímž cílem je poskytovat:

Biblické vzdělávání celému světu zdarma.

Naším cílem je nabídnout bezplatné křesťanské vzdělávání statisícům pastorů a křesťanských vedoucích po celém světě, kteří nemají dostatečné vzdělání pro službu. Tento cíl naplňujeme tím, že vytváříme a celosvětově šíříme bezkonkurenční multimediální seminární kurikulum v angličtině, arabštině, mandarínštině, ruštině a španělštině. Naše lekce jsou také překládány do více než tuctu dalších jazyků prostřednictvím našich partnerských služeb. Učební plán se skládá z graficky zpracovaných videí, tištěných instrukcí a internetových zdrojů. Je navržen tak, aby jej mohly používat školy, skupiny i jednotlivci, a to jak online, tak ve vzdělávacích komunitách.

V průběhu let jsme vyvinuli vysoce nákladově efektivní metodu tvorby oceňovaných multimediálních lekcí s nejlepším obsahem a kvalitou. Naši autoři a redaktoři jsou teologicky vzdělaní pedagogové, naši překladatelé jsou teologicky zdatní rodilí mluvčí cílových jazyků a naše lekce obsahují poznatky stovek uznávaných profesorů seminářů a pastorů z celého světa. Kromě toho naši grafici, ilustrátoři a producenti dodržují nejvyšší výrobní standardy a používají nejmodernější vybavení a technologie.

Pro dosažení našich distribučních cílů Thirdmill navázal strategická partnerství s církvemi, semináři, biblickými školami, misionáři, křesťanskými vysílacími společnostmi a poskytovateli satelitní televize a dalšími organizacemi. Tyto vztahy již vedly k distribuci bezpočtu videolekcí domorodým vedoucím, pastorům a studentům seminářů. Naše webové stránky také slouží jako distribuční cesty a poskytují další materiály, které doplňují naše lekce, včetně materiálů o tom, jak založit vlastní vzdělávací společenství.

Společnost Thirdmill je daňovým úřadem uznána jako korporace 501(c)(3). Jsme závislí na štedrých příspěvcích církví, nadací, podniků a jednotlivců, které lze odečíst z daní. Další informace o naší službě a informace o tom, jak se můžete zapojit, najdete na [adrese](http://www.thirdmill.org) www.thirdmill.org.

Evangelia

První lekce

Úvod do evangelií

Obsah

ÚVOD.....	1
LITERÁRNÍ CHARAKTER.....	1
Žánr.....	2
Historické vyprávění.....	2
Řecko-římský životopis.....	3
Biblické historické vyprávění.....	5
Spolehlivost.....	6
Přístup	6
Poctivost.....	7
Potvrzení.....	8
Učednictví.....	9
Teologické přesvědčení.....	10
Duch svatý.....	10
POSTAVENÍ V CÍRKVI.....	12
Kompozice.....	12
Podobnosti.....	12
Teorie kompozice.....	15
Jistota.....	16
Autentičnost.....	16
Důvěryhodní autoři.....	17
Apoštolské schválení.....	17
Svědectví církve.....	18
JEDNOTA.....	19
Stejný příběh.....	19
Ježíš.....	20
Důkazy.....	21
Slovní zásoba.....	22
Etapy.....	23
ROZMANITOST.....	25
Zjevné obtíže.....	25
Chronologie.....	26
Vynechání.....	26
Různé události.....	26
Různé promluvy.....	27

Charakteristické důrazy.....	28
Kdo je Ježíš u Matouše?.....	29
Kdo je Ježíš v Markově evangeliu?.....	30
Kdo je Ježíš v Lukášově evangeliu?.....	32
Kdo je Ježíš u Jana?.....	35
ZÁVĚR.....	36
PŘÍSPĚVKY.....	37
SLOVNÍČEK.....	39

Evangelia

První lekce

Úvod do evangelií

ÚVOD

Všimli jste si někdy, jak důležité jsou v našem životě zprávy? Důležité informace o světě kolem nás ovlivňují naše názory, hodnoty, plány a mnoho dalších aspektů našeho života. Někdy jsou zpravodajské události tak významné, že změni celý náš pohled na svět. No, když se nad tím zastavíme a zamyslíme se, Bible sama o sobě je něco jako archiv zpravodajských příběhů. Jsou v ní zaznamenány nejrůznější dobré i špatné zprávy týkající se Božího lidu v průběhu dějin. A když tyto příběhy studujeme, v mnohém nás ovlivňují a mění. Ale bezpochyby nejlepší zprávou, kterou nám Písmo může sdělit, je soubor zpráv, které označujeme jednoduše jako „dobré zprávy“ nebo „evangelia“. Jsou to zprávy o osobě a díle našeho Pána a Spasitele Ježíše Krista, které mění život.

Toto je první lekce z cyklu *Evangelium*. V této sérii se budeme zabývat knihami o životě a službě Ježíše Krista, které napsali Matouš, Marek, Lukáš a Jan. V této lekci, kterou jsme nazvali „Úvod do evangelií“, získáme orientaci v těchto knihách, která nám pomůže lépe jim porozumět a plněji je aplikovat na náš dnešní život.

V úvodu do evangelií se budeme zabývat čtyřmi zásadními otázkami. Nejprve se budeme zabývat evangelií z hlediska jejich literárního charakteru. Za druhé se budeme zabývat jejich postavením v církvi. Za třetí se budeme zabývat jednotou mezi jednotlivými evangelií. A za čtvrté budeme zkoumat rozmanitost, která je od sebe navzájem odlišuje. Začneme tím, že se podíváme na literární charakter těchto knih.

LITERÁRNÍ CHARAKTER

Když čteme literaturu, máme obvykle představu o tom, jaký druh literatury čteme, a podle toho se řídíme, jak ji číst a co od ní očekáváme. Takže když například čtete historický román, neočekáváte, že to bude faktografická historie, a nejste uvedeni v omyl. Nebo kdybyste četli svazek povídek a věděli, že to není souvislý román, nebudete ho číst jako román. Takže opravdu musíme mít představu o tom, jakou literaturu čteme a jaké konvence této literatury jsou v ní platné.

— Dr. Richard Bauckham

Budeme zkoumat literární charakter evangelií ze dvou hledisek. Za prvé se budeme zabývat žánrem evangelií – jejich zastřešujícími literárními charakteristikami – a za druhé budeme diskutovat o jejich historické spolehlivosti. Nejprve se zaměříme na žánr čtyř evangelií.

ŽÁNŘ

Obecně se žánr označuje jako kategorie nebo typ literatury. Žánry se od sebe obvykle odlišují na základě literární formy a funkce, například stylu vyprávění a používání obrazného jazyka.

Bible obsahuje mnoho různých žánrů. Existuje například historické vyprávění, jako jsou příběhy o Davidovi ve Starém zákoně. Dalším žánrem je poezie, například Žalmy. Dalším žánrem jsou dopisy neboli epištoly, proroctví atd. Každý literární žánr má své vlastní konvence, své vlastní způsoby komunikace. Proto je pro nás tak důležité porozumět žánru evangelií. Snadněji pochopíme, *čemu* učí, když nejprve porozumíme tomu, *jak* učí.

Abychom pochopili, jak evangelia komunikují, určíme a popíšeme jejich žánr ve třech krocích. Nejprve učiníme několik obecných prohlášení, která označí evangelia za historické vyprávění. Za druhé je porovnáme se specifickým typem historického vyprávění, totiž řecko-římským životopisem. A za třetí srovnáme evangelia s biblickým historickým vyprávěním, jako jsou dějiny ve Starém zákoně. Začněme obecnou kategorií historického vyprávění.

Historické vyprávění

Historická vyprávění jsou příběhy o lidech, kteří žili v minulosti, a o činech a událostech, které se v jejich době odehrály. Na základní úrovni jsou evangelia historickými vyprávěními, protože zaznamenávají život a službu Ježíše Krista.

Většina Bible a samotná evangelia jsou záměrně napsána formou vyprávění, protože jsme lidé příběhů. Když se zabýváme velkým příběhem, jsme přirozeně zaujati nejen mentálně, ale dokonce i svými emocemi a dokonce i fyzickými pocity. A příběhy nám také umožňují žít zprostředkovaně skrze zkušenosti druhých. To je velká část síly příběhu. A tak nám evangelia, která k nám přicházejí ve formě literatury, ve formě vyprávění, umožňují nejen dozvědět se pravdy o Ježíšovi, ale také ho na vlastní kůži zažít, vidět Boží království a království nebeské přicházet v akci, vidět Ježíšův soucit, a to nejen jako konstatování – Ježíš miluje pokorné lidi – ale vidět ho vyprávět příběhy a skutečně prožívat příběhy, v nichž jsou pokorní pozvedáni a pyšní snižováni. A příběhy a forma literatury, kterou evangelia jsou, nám také umožňují následovat Ježíšova příkladu, stejně jako to dělali jeho učedníci. To, že nám dává příběhy ve formě vyprávění, nám umožňuje, abychom i my následovali Ježíše tímto způsobem. Ztotožnit se s těmito postavami v jejich selháních i úspěších a snažit se žít věrně v našem vlastním příběhu, kterým je náš život.

— Dr. Jonathan T. Pennington

Ve světských spisech starověkého světa se historická vyprávění obvykle skládala ze tří hlavních částí. Na začátku vyprávění jsou představeny postavy a stanoven cíl, kterého mají postavy dosáhnout. Prostřední část často představuje výzvy nebo překážky, které postavám brání v úspěšném dosažení jejich cílů. Závěr je shrnutí vyprávění o událostech. Obvykle ukazuje, jak postavy buď dosáhly, nebo nedosáhly svých cílů.

Evangelia se řídí stejným základním schématem. Každé z nich začíná představením Ježíše jako hlavní postavy příběhu a popisuje jeho cíl přinést spásu prostřednictvím Božího království. Každé z nich pokračuje představením výzev vůči Ježíšově autoritě a dílu. A každé z nich končí popisem výsledku Ježíšovy pozemské služby. Vzhledem k těmto podobnostem se téměř všichni shodují, že historické vyprávění je zastřešujícím žánrem evangelií.

Řecko-římský životopis

V rámci širší kategorie historických vyprávění někteří interpreti navrhnou, aby evangelia patřila do menší skupiny vyprávění známých jako řecko-římské biografie.

Srovnání evangelií a řecko-římské biografie budeme posuzovat ve dvou krocích. Nejprve se podíváme na jejich podobnosti. A za druhé se podíváme na některé jejich rozdíly. Začneme jejich podobnostmi.

Podobnosti. Starověké životopisy líčily životy velkých vůdců. Ačkoli zahrnovaly mnoho různých postav a příběhů, řecko-římské životopisy popisovaly tyto postavy a příběhy způsobem, který vyzdvihoval představovaného vůdce. Obhajovaly myšlenky vůdce a udržovaly povědomí o jeho činech z generace na generaci. A právě v těchto ohledech se evangelia podobala antickým životopisům.

Paralely s některými starověkými životopisy vidíme také v tom, že Matouš a Lukáš obsahují vyprávění o narození a všechna čtyři evangelia podrobně popisují Ježíšovu smrt. Evangelia se také řídí konvencemi starověkých životopisů, když sledují události Ježíšova života. Stejně jako ostatní starověcí životopisci uspořádali autoři evangelií události mezi Ježíšovým narozením a smrtí různými způsoby. Někdy je seřadili chronologicky. Někdy je seskupili podle témat. A někdy je dokonce uspořádali podle zeměpisných hledisek.

Myslím, že je důležité si zpočátku uvědomit, že – uvědomit si, že – evangelia jsou obecně chronologická. Například začínají křtem Jana Křtitele, pak vidíte Ježíše, jak je pokřtěn, pak následuje Ježíšovo působení, po něm jeho zatčení, soud, ukřižování a vzkříšení. V celkovém smyslu tedy existuje chronologický řád. Zároveň jsou místa, když porovnáte dvě evangelia, tam budou někdy mohou být uvedeny události nebo formulace v jiném pořadí. Myslím, že to způsobuje problém pouze tehdy, pokud čteme evangelia jako záměr nebo nárok na to, aby v každém jednotlivém ohledu podávala přesné, chronologické pořadí. Ale většina autorů a většina druhů vyprávění ve skutečnosti umožňuje, aby autor uspořádal svůj materiál v jiném

než chronologickém pořadí. Často se například setkáme s logickým uspořádáním nebo s tematickým seskupením témat. Raní křesťané, například Eusebius, křesťanský historik a biskup z počátku 4. století, poznamenává, že rozdíly v pořadí evangelií byly již všeobecně známy a první čtenáři s tím neměli problém, protože nepředpokládali, že jde o přísný chronologický záměr.

- Dr. David A. Redelings

Dalším důležitým rysem řecko-římských životopisů je, že se vztahovaly k minulým událostem jako k historickým skutečnostem, takže minulost byla odlišná od přítomnosti. Životopisy se zaměřovaly na zaznamenávání jedinečných, neopakovatelných životů a přínosů konkrétních historických osob.

Starověcí životopisci se obecně snažili zkoumat a uchovávat přesné ústní a písemné záznamy. Vezměme si za příklad uznávaného životopisce Plútarcha, který žil přibližně v letech 46 až 120 n. l., a jeho životopisy. Plútarchos byl světský řecký historik, který psal kolem roku 70 n. l., tedy přibližně ve stejné době, kdy byla sepsána evangelia.

Své dílo *Život Ciceronův* zahájil informacemi o Ciceronových rodičích, ale uznal omezenost údajů o Ciceronově otci. Poslechněte si úryvek z Plútarchova *Života Ciceronova*:

Plútarchos

Obecně se říká, že Ciceronova matka Helvie byla dobře narozená a žila spořádaným životem, ale o jeho otci se píše jen v extrémních zprávách. Někteří ho totiž považují za syna pláteníka a vzdělaného v tomto řemesle, jiní odvozují původ jeho rodu od Tulla Atia, slavného krále Volsků, který vedl proti Římanům válku ne beze cti.

Plútarchova opatrnost při oddělování faktů od spekulací o Ciceronových rodičích naznačuje, že alespoň někteří antičtí životopisci věnovali pozornost historickým detailům a zajímali se o přesnost. Evangelia svědčí o tom, že byla při podávání zpráv stejně opatrná jako Plútarchos.

Obecně lze říci, že evangelia jsou historická vyprávění napsaná v době, kdy byla v řecko-římském světě populární životopisná literatura. Tato rozšířená otevřenost životopisům pravděpodobně povzbudila autory evangelií v jejich úkolu a přiměla je k tomu, aby převzali některé formální konvence těchto životopisů.

Navzdory podobnostem mezi evangelií a řecko-římskými životopisy však existují i významné rozdíly.

Rozdíly. Přestože rozdílů, které bychom mohli zmínit, je více, zaměříme se pouze na tři. Za prvé, evangelia se od řecko-římských životopisů liší svým cílovým publikem.

Starověké životopisy byly obvykle určeny širokému publiku, zatímco evangelia byla napsána pro relativně specifické publikum rané křesťanské církve. Ačkoli vykazují

určité rysy životopisů, jsou v zásadě určena pro náboženské využití v rámci církve. Tento specifický záměr potvrzuje i to, jak rychle se začala pravidelně používat při vyučování a bohoslužbách církve.

Za druhé, evangelia se od životopisů liší svým důrazem. Řecko-římské životopisy obvykle zdůrazňují osobní vlastnosti svých hlavních postav a vybízejí ostatní k napodobování jejich života a osobnosti. Přestože Ježíšův život nám může být příkladem v mnoha ohledech, evangelia se zaměřují výrazně jinak. Zdůrazňují Ježíšovu jedinečnost. Zaměřují se na něho jako na toho, kdo zjevuje Boha a vykupuje svůj lid tak, jak to nikdo jiný nedokáže. Proto je v evangeliích věnována tak velká část vyprávění poslednímu týdnu jeho života – pašijovému týdnu.

Za třetí, evangelia a starověké životopisy představují odlišné kultury. Životopisy vyjadřovaly řecko-římské zájmy, hodnoty a životní styl. Evangelia jsou mnohem více ovlivněna židovskou kulturou a zejména Starým zákonem. To platí i pro Lukášovo evangelium, které je nejvíce ovlivněno řeckou kulturou a myšlením.

Závěrem lze říci, že mezi evangelií a řecko-římskými životopisy existují pozoruhodné podobnosti. A tyto podobnosti mohou vrhnout světlo na význam evangelií. Ale ve světle významných rozdílů mezi nimi je zřejmé, že evangelia nezapadají přesně do žánru řecko-římského životopisu.

Nyní, když jsme se zabývali evangelií z hlediska obecného historického vyprávění a řecko-římského životopisu, jsme připraveni porovnat je s žánrem biblického historického vyprávění.

Biblické historické vyprávění

Jakkoli jsou evangelia podobná typickým historickým vyprávěním a dokonce i řecko-římským životopisům, nejvíce se podobají historickým vyprávěním ve Starém zákoně. A to by nás nemělo překvapit. Vždyť starozákonní vyprávění byla součástí posvátných písem autorů evangelií. Z mnoha odkazů, které každý z autorů evangelií na Starý zákon učinil, si můžeme být jisti, že Starý zákon dobře znali – pravděpodobně mnohem lépe než většina dnešních křesťanů. A jejich znalost Starého zákona ovlivnila způsob, jakým přistupovali ke svému úkolu.

Autoři evangelií a starozákonních historických vyprávění navíc psali za podobným účelem, a to vysvětlit a obhájit Boží smlouvu s jeho lidem. Například historická vyprávění, jako je Exodus 1–19, poskytují historický základ pro Mojžíšovu smlouvu v Exodu 20–24.

Tento účel je zřejmý z pasáže, jako je Exodus 24:8, kde čteme toto vyprávění:

Mojžíš vzal krev, pokropil lid a řekl: Hle, krev smlouvy, kterou s vámi Hospodin uzavřel podle všech těchto slov. (Exodus 24:8).

Základem pro obnovení smlouvy v Jozue 24 jsou jiná biblická vyprávění, například Jozue 1–23. A vyprávění z knih Soudců a 1. Samuelovy jsou historickým základem Davidovy smlouvy ve 2. Samuelově 7. kapitole. A podobným způsobem poskytují evangelia

historický základ pro Novou smlouvu, kterou ustanovil Ježíš.

Poslechněte si, jak Lukášovo vyprávění v Lukášovi 22:20 opakuje příběh z Exodu 24:8, který jsme právě četli:

A právě tak vzal po večeři kalich a řekl: „Tento kalich je nová smlouva v mé krvi, která se za vás vylévá. (Lukáš 22:20).

Shrneme-li evangelia s jinými známými literárními žánry, nejvíce se podobají biblickým historickým vyprávěním. To však neznamená, že se ve všech ohledech přesně podobají jiným biblickým historickým vyprávěním. Přece jen si některé rysy vypůjčují z řecko-římských životopisů. V tomto smyslu bychom mohli říci, že evangelia jsou novým typem biblického historického vyprávění. Při jejich četbě nám tedy pomůže uvažovat o evangeliích především jako o biblických historických vyprávěních. Měli bychom však také vnímat jejich biografický důraz na Ježíše a ostatní postavy interpretovat ve vztahu k němu.

Poté, co jsme prozkoumali žánr evangelií, můžeme se věnovat otázce spolehlivosti evangelií jako historických zpráv o Ježíši.

SPOLEHLIVOST

V dějinách se důsledně rozlišovalo mezi spolehlivými a nespolehlivými historiky, mezi spolehlivými a nespolehlivými prameny. Otázkou pro nás je: Otázkou je, zda autoři čtyř evangelií napsali spolehlivé nebo nespolehlivé záznamy o Ježíšově životě. Přestože kritéria dnešní doby nejsou totožná s kritérii, kterými se řídili oni, existuje mnoho důkazů o tom, že Matouš, Marek, Lukáš a Jan měli zdroje a motivaci k tomu, aby o Ježíšovi napsali důvěryhodné zprávy.

Přestože existuje nespočet způsobů, jak dokázat, že evangelia jsou důvěryhodným historickým záznamem Ježíšova života, zaměříme se pouze na šest důkazů.

Přístup

Za prvé, autoři evangelií měli přístup k záznamům událostí, které zaznamenali. Stejně jako dnes se i ve starověku očekávalo, že spolehliví historici budou mít přístup k mnoha faktům, která se týkají jejich tématu. Vezměme si opět římského historika Plútarcha. Ve svých úvodních poznámkách k *Životu Démostenovu* vyložil tato běžná kulturní očekávání, jak by měl historik vykonávat svou práci:

Jestliže se někdo ujme psaní historie ... je v první řadě a nade vše nejpotřebnější, aby ... měl dostatek nejrozumnějších knih, a ... aby si vyslechl a informoval se o takových podrobnostech, které unikly perům spisovatelů a věrněji se zachovaly v paměti lidí, aby

Plútarchos

jeho dílo nebylo v mnoha věcech nedostatečné.

Jak vidíme, Plútarchos byl pevně přesvědčen, že důvěryhodný historik musí mít přístup ke spolehlivým pramenům. A kladl velký důraz na pečlivou evidenci všech dostupných pramenů, včetně písemných zpráv i těch, které byly předávány ústně.

Každý z autorů evangelií byl buď očitým svědkem Ježíšova života, nebo byl v přímém kontaktu s očitými svědky Ježíšova života. Protože Matouš a Jan byli Ježíšovými učedníky, byli přítomni mnoha událostem, které zaznamenali. Marek byl blízkým Petrovým společníkem a učil se přímo od něj. A Lukáš cestoval s Pavlem a pro své evangelium vyhledal spolehlivé očitě svědky. Poslechněte si, co Lukáš napsal v Lukášovi 1:1–4:

Protože se již mnozí pokusili sestavit vyprávění o událostech, které se mezi námi naplnily, jak nám je předali ti, kteří se od počátku stali očitými svědky a služebníky slova, rozhodl jsem se také já, když jsem vše znovu pečlivě prošel, že ti to po pořádku vypíšeš, vznešený Theofile, abys plně poznal spolehlivost těch věcí, kterým jsi byl vyučen. (Lk 1:1–4).

Poctivost

Za druhé, historickou spolehlivost evangelií můžeme vidět také ve vysoké míře upřímnosti jejich děl. Starověké normy pro dobrou historiografii vyžadovaly, aby historikové byli upřímní nebo čestní ve způsobu, jakým podávají zprávu o historii. Očekávalo se od nich, že budou informovat o celé škále detailů, včetně těch, které nemusely být příznivé pro líčené poselství.

V tomto ohledu je příznačné, že autoři evangelií tak často popisují selhání Ježíšových učedníků. V případě Matouše a Jana to znamenalo, že popisovali svá osobní selhání. A pokud mají pravdu někteří vykladači, že mladík, který běží nahý z Getsemanské zahrady v Mk 14:51–52, je sám Marek, pak i on popisoval své vlastní nedostatky. A všichni autoři evangelií bez výjimky odhalovali selhání Ježíšových učedníků jako celku a přiznávali, že vedoucí představitelé jejich rodícího se církevního hnutí mají k dokonalosti daleko.

Jako jeden z příkladů uvádí Marek 6:51–52, že učedníci nepochopili Ježíšovo zázračné nasycení pěti tisíc lidí:

Divili se, neboť nepochopili, co jim bylo ukázáno na těch chlebech, ale jejich srdce bylo ztvrdlé. (Mk 6:51–52).

Autoři evangelií opakovaně informují o nedorozuměních a morálních selháních Ježíšových učedníků. Pokud by však zmínka o těchto selháních mohla podkopat autoritu a vážnost vedoucích představitelů církve, proč to autoři evangelií dělali?

Mnoho čtenářů je znepokojeno tím, že učedníci jsou v evangeliích

představeni jako méně dokonalí a méně chápaví. Jednak to poukazuje na, mohu-li to tak říci, spolehlivost evangelijní tradice – že naši evangelisté byli vlastně ochotni zahrnout i věci, kvůli kterým vypadali první představitelé církve když ne špatně, tak alespoň ne tak dobře. V jistém smyslu je to tedy svědectví o spolehlivosti a přesnosti našich evangelií.

- Dr. David R. Bauer

Dovolte mi, abych vás upozornil, že právě tendence učedníků dělat ze sebe ve svých příbězích špatné lidi je jedním z nejsilnějších argumentů pro pravost evangelií. Víte, když si přečtete starověká vyprávění o babylonských či asyrských králích nebo o římských císařích, jdou prostě od vítězství k vítězství, od triumfu k triumfu: „Zde jsou mé slavné činy!“ A tak je to. A tak se teď samozřejmě ohlížíme zpět a říkáme si: No, co se vlastně stalo? Podíváme se na učedníky a oni jsou jen takoví, víte... Jen se nad tím zamyslete: který blázen by si vymyslel náboženství, v němž je jejich hrdina ukřižován, což je pro Římana důkazem vzpoury a nezákonnosti, a Římané dominují, a pro Židy důkazem toho, že jsou prokleti, a to je vaše hlavní publikum. Nikdy byste si to nevymysleli, kdyby se to nestalo.

- Dr. Dan Doriani

Potvrzení

Za třetí, naši důvěru ve spolehlivost autorů evangelií posiluje potvrzení z jiných historických pramenů. Římští i židovští historici potvrdili řadu tvrzení evangelijních vyprávění a i moderní archeologie našla důkazy o pravdivosti jejich záznamů.

Například řecko-římský historikové jako Plinius Mladší, Suetonius, Tacitus a Julius Africanus uváděli některé základní údaje o Ježíšově životě, smrti ukřižováním a trvalém vlivu.

Židovský historik Josephus, který psal dějiny Židů pro římskou vládu v 1. století n. l., se zmiňuje o Ježíši Kristu jako o existenci a skupině následovníků. Římský historik Tacitus v 1. století n. l., tedy ve stejném období jako Josef, píše o Ježíši Kristu a jeho skupině následovníků. Dokonce i židovský Talmud se zmiňuje o tom, že Ježíš existoval.

- Dr. Steven Tsoukalas

Myslím si, že v jednom obecném ohledu jsme na tom se spolehlivostí evangelií opravdu velmi dobře, lépe než dříve, a to v tom smyslu, že nyní víme o židovské Palestině prvního století mnohem více než třeba před 50 lety. Víme to díky objevům literatury, jako jsou svitky od Mrtvého moře, a díky archeologii. A archeologie ve Svaté zemi pokračuje v nastoleném tempu – stále nové objevy. Víme tedy hodně o tom, v jakém kontextu se Ježíšovo působení odehrávalo. A existuje celá řada způsobů, jak se můžeme ptát, zda věci, o nichž se píše v evangeliích, do tohoto kontextu věrohodně zapadají. Má smysl vidět Ježíše jako židovského učitele v tomto konkrétním kontextu? A myslím, že celkově můžeme říci, že to zapadá velmi dobře. A když si uvědomíme, že po židovském povstání v letech 66 až 70 se samozřejmě poměry v židovské Palestině radikálně změnily. Máme tedy jakoby omezené časové období, ve kterém můžeme testovat, zda evangelia zapadají do tohoto časového období, spíše než kdyby odrážela prostě situaci po židovském povstání, neočekávali bychom veškerý materiál, který koreluje se situací, o které víme v judaismu na počátku prvního století.

- Dr. Richard Bauckham

Učednictví

Čtvrtým důvodem, proč věřit evangelijským zprávám, je skutečnost, že Ježíšovi učedníci se měli naučit, jak zachovat přesný záznam jeho slov a činů.

V židovské kultuře bylo učednictví zavedeným způsobem života. Hebrejské slovo pro učedníka je *talmid*, což znamená student nebo žák. Konkrétně byl učedník žákem určitého mudrce nebo rabína. V židovské kultuře Ježíšovy doby bylo navíc jedním z klíčových cvičení při učení se od rabína memorování. A jednou z povinností učedníků bylo učit se slovům a moudrosti svého učitele.

Poslechněte si Ježíšova slova učedníkům v Lukášovi 6:40:

Učedník není nad učitele. Každý, kdo je dokonale připraven, bude jako jeho učitel (Lukáš 6:40).

Ježíš měl na mysli, že všichni, kdo ho následují, mají studovat, učit se a utvářet svůj život podle jeho učení a jednání.

Dvanáct učedníků, kteří byli Ježíšovi nejbližší, mělo velkou zodpovědnost za osvojení Ježíšova učení, zatímco mnoho dalších, kteří se od Ježíše učili, si pravděpodobně také zapamatovalo mnoho z jeho učení.

Teologické přesvědčení

Za páté, nikdy nesmíme podceňovat skutečnost, že autoři evangelií měli silné teologické přesvědčení, které zdůrazňovalo potřebu pravdivého a spolehlivého záznamu. Například v Janovi 20:31 apoštol napsal tato slova:

Tato však jsou zapsána, abyste uvěřili, že Ježíš je Mesiáš, Syn Boží, a abyste věřící měli život v jeho jménu (Jan 20:31).

V této pasáži Jan jasně říká, že lidé mohou přijmout Boží dar života pouze tehdy, pokud poznají a přijmou *pravdu* o Ježíši.

Podobným způsobem zaznamenal Matouš tato Ježíšova slova ve 28:19–20 svého evangelia:

Jděte tedy a čňte učedníky ze všech národů, křtíte je ve jméno Otce i Syna i Ducha Svatého a učte je zachovávat všechno, co jsem vám přikázal (Matouš 28:19–20).

Matouš zde uvedl, že Ježíšovi učedníci mají za úkol učit všechno, co jim Ježíš přikázal. Jako skuteční Ježíšovi následovníci nemohli ignorovat potřebu podávat pravdivé zprávy o tom, co Ježíš udělal a řekl.

Autoři evangelií nezaznamenávali události Ježíšova života pouze pro jejich historickou hodnotu. Naopak, věděli, že víra v Ježíše je víc než pouhá znalost historických faktů o něm. Věděli však také, že pravá víra nemůže být založena na falešných nebo chybných historických záznamech. Ježíšova slova a skutky vyjádřili jasně a přesně, protože chtěli, aby jejich čtenáři uvěřili ve skutečného Ježíše, Ježíše historie.

Duch svatý

Za šesté, stejně jako všichni bibliční autoři, ani autoři evangelií nebyli odkázáni sami na sebe, aby napsali své záznamy o Ježíšových slovech a činech. V tomto úsilí je vedl Duch svatý.

Inspirace Písma je velmi důležitá doktrína, protože dává celému Písmu jednoho konečného autora. Když se tedy podíváme na evangelia a vidíme, že čtyři různí autoři podávají čtyři různé pohledy na Ježíše, musíme tyto pohledy ocenit, ale uvědomit si, že Duch svatý inspiroval všechny. A tak přicházejí s velmi odlišnými programy, teologicky a publikem, kterému píše, a s různým zázemím a zkušenostmi s Ježíšem. Ale máme v nich úžasnou jednotu, zatímco máme rozmanitost založenou na lidském autorství. Inspirace Duchem v Písmu neodstraňuje lidský prvek nebo lidskou práci v něm, ale znamená to, že Bůh skrze tyto lidské snahy dostává přesně to, co chce.

- Dr. K. Erik Thoennes

Poslechněte si Ježíšova slova v Jan 14:25–26:

„Toto jsem vám pověděl, dokud zůstávám u vás. Ale Zastánce, Duch Svátý, kterého Otec pošle v mém jménu, ten vás naučí všemu a připomene vám všechno, co jsem vám řekl (Jan 14:25–26).

Bez ohledu na to, jak dobří byli Ježíšovi učedníci v memorování, nemohli zvládnout všechno. Proto Ježíš slíbil a poslal apoštolům Ducha svatého. A Duch svatý jim umožnil vybavit si to, co církev v průběhu staletí potřebovala vědět o tom, co Ježíš udělal a řekl. Jak píše Jan ve 21:25 svého evangelia:

Je ještě mnoho jiných věcí, které Ježíš učinil; kdyby se o každé zvlášť napsalo, myslím, že by celý svět neobsáhl knihy o tom napsané (Jan 21:25).

Je zajímavé, že když s lidmi mluvíte o tom, kdo je Ježíš, a ptáte se jich, kdo je Ježíš, někteří lidé mohou říci, že je to rabín, učitel, nebo někteří lidé mohou tvrdit, že když se podíváte na různá světová náboženství a různé skupiny, tvrdí o něm mnoho různých věcí. Ale v Boží moudrosti vedl Bůh skrze svého Ducha svatého své očitě svědky, aby sepsali vklad víry ve čtyřech komplementárních vyprávěních, takže máme v Matoušovi, Markovi, Lukášovi a Janovi – ať už prostřednictvím samotného autora, nebo jeho zdrojů – definitivní svědectví očitých svědků, chráněné Duchem svatým, které slouží jako měřítko, takže kdyby někdo řekl: „Ježíš řekl tohle nebo Ježíš by udělal tohle nebo Ježíš by neudělal tamto,“ máme tam zapsáno nezpochybnitelné svědectví, ke kterému se můžeme vrátit, a Bůh nám dal tento prubířský kámen pro naši víru.

- Dr. Robert L. Plummer

POSTAVENÍ V CÍRKVI

Nyní, když jsme se zmínili o literárním charakteru evangelií, můžeme se věnovat jejich postavení v církvi jako autoritativních písemných textů. Postavení evangelií v církvi prozkoumáme na základě úvah o jejich kompozici a jejich autenticitě jako Božího slova. Nejprve se zaměříme na jejich složení.

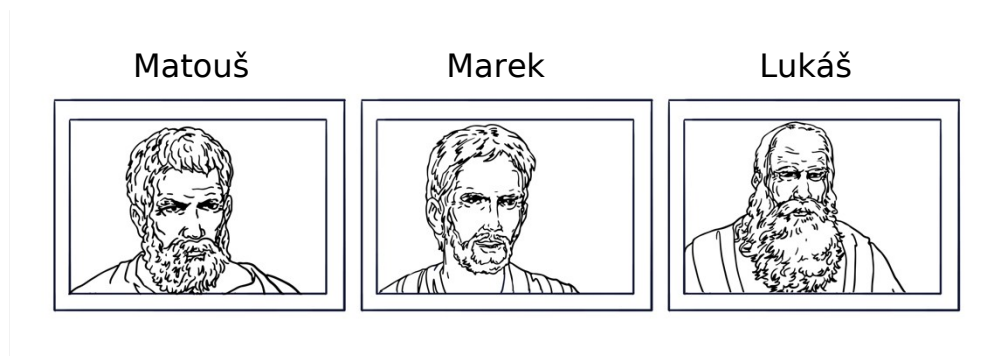
KOMPOZICE

Když mluvíme o vzniku evangelií, máme na mysli způsob, jakým byla napsána. Kdo byli jejich autoři? Proč tyto knihy napsali? Jak tyto knihy psali? Otázky, jako jsou tyto, je pro křesťany důležité zkoumat, protože nespočet vykladačů se zaměřilo na lidské procesy vzniku, aby snížili božskou autoritu těchto knih. Dobrou zprávou však je, že pečlivé zkoumání nám dává všechny důvody k tomu, abychom si byli jisti, že evangelia nejsou jen dílem lidských bytostí, ale také Božím slovem.

Podíváme se na tři otázky související s tvorbou evangelií. Nejprve prozkoumáme podobnosti mezi jednotlivými evangelií. Za druhé prozkoumáme některé kompoziční teorie, které vznikly, aby tyto podobnosti vysvětlily. A za třetí nabídneme několik poznámek týkajících se jistoty, s jakou bychom se měli těmto teoriím věnovat. Začneme úvahami o podobnostech mezi jednotlivými evangelií.

Podobnosti

Ačkoli byla Matoušova, Markova a Lukášova evangelia napsána samostatně, bývají často sdružována a označována jako synoptická evangelia. Termín „synoptický“ znamená jednoduše „vidět společně“ a byl použit pro tato evangelia, protože se týkají převážně stejného materiálu. Obsahují mnoho stejných zpráv o Ježíšových slovech

Synoptická evangelia

a činech. A když podávají zprávu o stejných Ježíšových výrocích, často používají naprosto stejná slova.

Vezměme si například Ježíšovo uzdravení ochrnutého. V Matoušově evangeliu 9:6 čteme tento popis Pánových slov a činů:

Abyste však věděli, že Syn člověka má pravomoc odpouštět na zemi hříchy ...“ Tu řekne ochrnutému: „Vstaň, vezmi své lůžko a jdi do svého domu“ (Matouš 9:6).

Nyní si poslechněte Marka 2:10–11:

Abyste však věděli, že Syn člověka má pravomoc odpouštět hříchy na zemi ...“, říká ochrnutému: „Tobě pravím: Vstaň, vezmi své lehátko a jdi do svého domu“ (Marek 2:10–11).

V Lukášovi 5:24 čteme toto:

Abyste však věděli, že Syn člověka má na zemi pravomoc odpouštět hříchy,“ řekl ochrnutému: „Tobě pravím, vstaň, vezmi svá nosítka a jdi do svého domu“ (Lukáš 5:24).

Na tomto příkladu vidíme, že každé ze synoptických evangelií obsahuje téměř doslovný popis stejného příběhu o zázraku. Mezi další paralelní příběhy, které se nacházejí alespoň ve dvou ze tří synoptických evangelií, patří: uzdravení malomocného, vymítání démona v Kafarnaum, uzdravení Petrovy tchyně, utišení bouře na moři, vzkříšení Jairovy mrtvé dcery, svěření moci Dvanácti, Ježíšova chůze po vodě, uzdravení mužovy uschlé ruky, nasycení pěti tisíc lidí několika chleby a několika rybami a Ježíšovo proměnění.

Tři evangelia, Matoušovo, Markovo a Lukášovo, jsou často označována jako synoptika, protože se na věci dívají z podobného úhlu pohledu, chcete-li, podobnými brýlemi. A to může někdy vyvolat dojem, proč potřebujeme tři, když by stačilo jedno? Bylo by smutné ztratit kterékoli ze tří synoptických evangelií, protože každé z nich skutečně přispívá něčím trochu jiným a stojí za to právě některé rozdíly mezi nimi vidět. Markovo evangelium je evangelium, které má daleko více barev než některá jiná evangelia a skutečně vypráví některé jednotlivé příběhy obsírněji. I když je to kratší evangelium, jeho jednotlivé příběhy jsou vyprávěny obsáhleji. To Matouš pak tyto příběhy vtěsnil do mnohem kratšího kompasu, protože se do svého evangelia snaží vměstnat mnohem více. A zejména se Matouš snaží vměstnat Ježíšovo učení, které Markovo evangelium kupodivu většinu Ježíšova učení vynechává. Matoušovo evangelium nám tedy podává velmi autoritativního Ježíše, Ježíše učícího, a pokud chcete jakési kompaktní kompendium Ježíšova učení, je jím právě Matoušovo evangelium. Ale co nám dal Lukáš? No, Lukáš nám dal ještě více učení. Lukáš nám dal zejména podobenství – mnohem více než Matouš – a také nám dal mnohem lidštější portrét Ježíše, který navazuje kontakt s nejrůznějšími lidmi, Ježíše velmi vstřícného, milujícího a starostlivého. Někteří lidé si myslí, že Lukáš nebyl jen lékařem, ale byl také něco jako psycholog; dokáže velmi dobře zprostředkovat lidské emoce. A proto si myslím, že ve třech evangeliích máme tři velmi cenné, odlišné texty, z nichž každého si

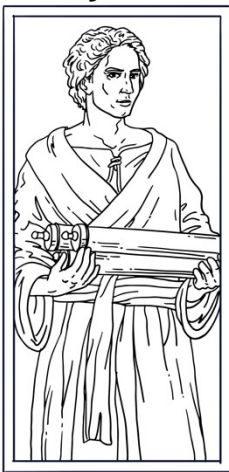
musíme vážit.

- Dr. Peter Walker

Myslím, že základním důvodem, proč máme tři evangelia, která popisují Ježíšův život v podstatě stejným způsobem, je to, že bohatství a krásu toho, kým Ježíš je, nelze zachytit jediným vyprávěním. Když se tedy zamyslíme nad tím, co Bůh zamýšlel, žádný jednotlivý autor pro nás nemůže vyčerpávat význam toho, co Ježíš vykonal, co Ježíš řekl a co Ježíš udělal. K tomu však chci také dodat, že bychom měli být citliví na rozdíly ve třech evangeliích. Ano, říkají v podstatě totéž, ale každé evangelium má své nuance a zabarvení. Na jedné straně nám tedy vyprávějí základní příběh o tom, co Ježíš dělal a co vykonal, a zároveň nám evangelia ukazují i různé stránky Ježíše. Je to tedy něco jako kaleidoskop, všechno je v něm, a přesto se na něj díváme z různých úhlů a vidíme různé obrazy toho, kdo Ježíš je. Vidíme tedy Boží moudrost, inspiraci Ducha svatého, která nám dává tento mnohotvárný pohled na Ježíše.

- Dr. Thomas R. Schreiner

Jan

Na rozdíl od synoptických evangelií je většina materiálu Janova evangelia jedinečná. Jan sice také zaznamenal, že Ježíš chodil po vodě a nasytil pět tisíc lidí, ale zahrnul do něj mnoho událostí, které nejsou zaznamenány v synoptických evangeliích. Jan například zaznamenal Ježíšovu proměnu vody ve víno, Ježíšův rozhovor se Samaritánkou a Ježíšovo vzkříšení Lazara z mrtvých.

Ačkoli se příběhy o Ježíšově službě a životě v jednotlivých evangeliích liší, všechna čtyři evangelia svědčí o Ježíšově křtu, jeho posledním jídle s učedníky, Ježíšově smrti na kříži a jeho vzkříšení z mrtvých.

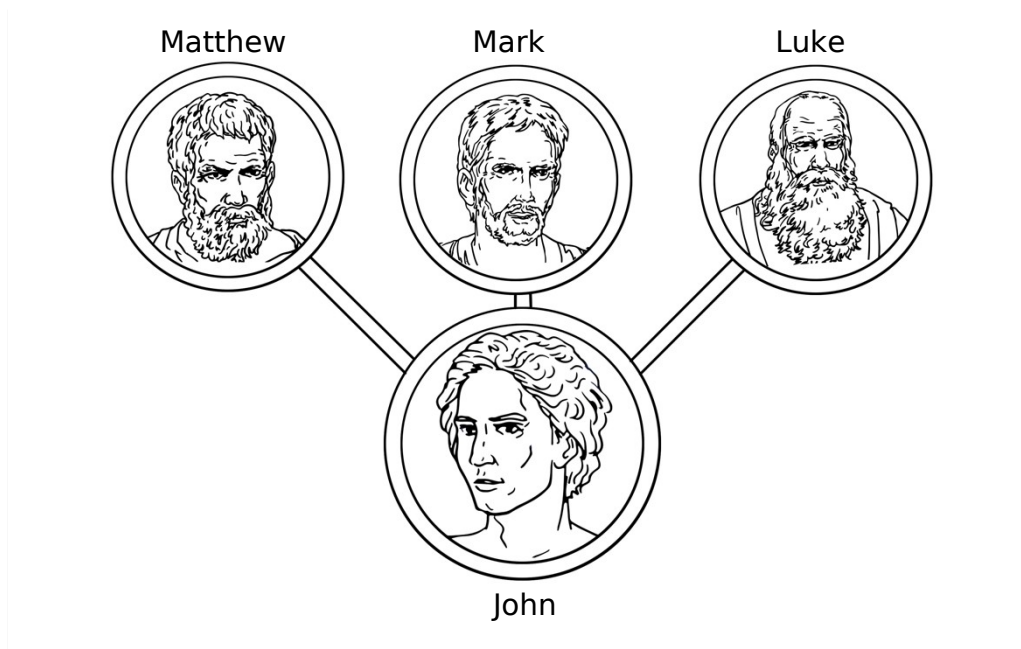
Podobnosti a rozdíly mezi jednotlivými evangelií vedly k mnoha konkurenčním vysvětlením. Nyní se tedy věnujme teoriím o složení evangelií.

Teorie kompozice

Vzhledem k mnoha podobnostem mezi synoptickými evangelií vytvořili vědci mnoho teorií o historii jejich vzniku. Tyto teorie jsou často poměrně složité a při prvním studiu mohou být matoucí. Nejpopulárnější teorie bychom mohli shrnout takto: Většina vykladačů se domnívá, že Marek byl napsán jako první a že Matouš a Lukáš použili

materiály z Marka a možná i z jiných zdrojů. Jiní vykladači se však domnívají, že Matouš byl napsán jako první a že Marek použil materiály od Matouše a že Lukáš použil materiály od Matouše i Marka. Jiní se zase domnívají, že Matouš i Lukáš vycházeli z pramenů, které již nemáme k dispozici, a že Marek použil materiály z obou. Jak vidíte, i porovnání obecných charakteristik těchto teorií může být poněkud matoucí.

Naproti tomu Janova skladba je poměrně jednoduchá. Většina vykladačů se

Jan znal přinejmenším jedno a možná všechna synoptická vyprávění.

shoduje na tom, že psal ke konci prvního století a znal přinejmenším jedno a možná všechna synoptická vyprávění. Někdy se předpokládá, že se vyhnul opakování mnoha materiálů, o nichž věděl, že již byly zmíněny u synoptiků, a rozhodl se poskytnout další informace, které byly pro společenství, jimž sloužil, nejdůležitější.

S ohledem na tyto teorie složení si řekněme, s jakou jistotou bychom se jich měli držet.

Jistota

Na začátku bychom si měli uvědomit, že bibliční autoři často používali ústní i písemné tradice – a to nijak neohrozilo jejich inspiraci ani autoritu. V zásadě tedy není nic špatného na tom, když věříme, že některý z autorů evangelií vycházel z předchozích pramenů. Jak píše Lukáš v Lk 1:1–4 :

Protože se již mnozí pokusili sestavit vyprávění o událostech, které se

mezi námi naplnily, jak nám je předali ti, kteří se od počátku stali očitými svědky a služebníky slova, rozhodl jsem se také já, když jsem vše znovu pečlivě prošel, že ti to po pořádku vypíši, vznešený Theofile, abys plně poznal spolehlivost těch věcí, kterým jsi byl vyučen (Lk 1:1–4).

Zdá se, že všichni ostatní autoři evangelií měli přístup k podobným zdrojům, i když se o nich výslovně nezmiňovali tak jako Lukáš. Pokud budeme s většinou vykladačů předpokládat, že Marek psal jako první, neměl přístup k žádnému dříve napsanému evangeliu, ale téměř jistě využil ústní tradice, přinejmenším od svého blízkého přítele Petra. Lukáš a Matouš pravděpodobně použili Markovo evangelium jako vzor. Kromě toho měli Matouš a Jan vlastní vzpomínky na Ježíšův život a učení. A všichni čtyři pisatelé byli neomylně vedeni Duchem svatým, jak jsme viděli dříve.

V souhrnu můžeme ocenit teorie týkající se vztahu mezi evangelií. Neměli bychom však cítit potřebu porozumět všem jejich složitostem nebo se pevně zavázat k některé z nich. To, co nám tyto teorie nabízejí, je jistota, že každý z autorů evangelií měl schopnost čerpat informace z více zdrojů a sestavit věrohodné zprávy o Ježíšově životě a učení. Když vidíme, že se jejich vyprávění překrývají, máme možnost zvážit různé perspektivy evangelistů bez ohledu na to, který z nich předcházel druhému. A když čteme materiál, který se objevuje pouze v jednom z evangelií, můžeme jej studovat ve světle záměrů tohoto konkrétního pisatele.

Poté, co jsme se zabývali složením čtyř evangelií, můžeme se věnovat jejich pravosti.

AUTENTIČNOST

V prvních staletích církve existovaly určité neshody ohledně toho, které knihy z apoštolské doby skutečně patří do Nového zákona. Někteří raní církevní představitelé neuznávali všechny knihy, které dnes máme v Novém zákoně. Jiní se domnívali, že bychom do něj měli zařadit další knihy nad rámec těch sedmadvaceti, které máme nyní.

Tyto spory se však netýkaly knih Matouše, Marka, Lukáše a Jana. Tato čtyři evangelia – a žádná jiná – byla věrnými Božími církvemi vždy přijímána jako pravá a autoritativní.

Origenes

Například církevní otec Origenes ze třetího století, který žil v letech 185 až 254 n. l., tvrdil, že autentická jsou pouze čtyři evangelia, která dnes máme v Novém zákoně. Origena cituje církevní historik Eusebius, který žil přibližně od roku 263 do roku 340 n. l. Poslechněte si slova, která Eusebius připisuje Origenovi ve svém díle *Církevní dějiny*, kniha 6, kapitola 25, oddíl 4:

Čtyři evangelia ... jsou jediná nezpochybnitelná v Boží církvi pod nebem.

O sto let dříve navíc církevní otec Ireneus, který žil v letech

130 až 202 n. l., ve svém díle *Proti herezím*, kniha 3, kapitola 11, oddíl 8, souhrnně hovořil o čtyřnásobném evangeliu. Poslechněte si, co napsal:

**Není možné, aby evangelií bylo více nebo méně, než kolik jich je ...
Ten, který se zjevil lidem, to jest Ježíš, nám dal evangelium ve čtyřech
aspektech, ale spojených jedním Duchem.**

Ireneus řekl, že neví o tom, že by se o některém z těchto čtyř evangelií vedly spory nebo že by se v církvi při bohoslužbách používala jiná evangelia než tato čtyři.

Důvěryhodní autoři

Odvážná důvěra rané církve v tato čtyři evangelia měla přinejmenším tři důvody. Za prvé, církev přijímala evangelia jako autentická, protože byla napsána důvěryhodnými autory uvedenými v jejich názvech. Je velmi pravděpodobné, že evangelia byla původně anonymní. Je však také pravděpodobné, že když byla poprvé vydána, obdrželi je lidé, kteří autory znali, nebo je možná dokonce šířili s dopisy, které autory identifikovaly. A od nejstarších dob křesťanské spisy spojovaly evangelia se jmény Matouš, Marek, Lukáš a Jan – čtyři muži známí z Nového zákona jako církevní představitelé s dobrou pověstí.

Apoštolské schválení

Eusebius

Za druhé, první křesťané si byli jisti místem evangelií v kánonu také díky tomu, že tyto knihy měly apoštolské schválení. Matouš a Jan byli apoštoly, očitými svědky Ježíšových slov a skutků. Předpokládalo se, že Marek získal mnoho materiálu od Petra, který v 1Pt 5:13 o Markovi láskyplně mluví jako o „mém synu“. A jak jsme již viděli, Lukáš v Lk 1:1–4 vysvětlil, že své dílo založil na vyprávění očitých svědků.

Eusebius navíc ve svých *Církevních dějinách* uvádí, že apoštol Jan osobně schválil všechna tři ostatní evangelia, než napsal své vlastní. Poslechněte si, co Eusebius napsal o apoštolu Janovi ve 3. knize, 24. kapitole, 7. oddílu svého díla:

Tři již zmíněná evangelia, Matoušovo, Markovo a Lukášovo, se dostala do rukou všem a také jemu, říká se, že je přijal a dosvědčil jejich pravdivost.

Svědectví církve

A za třetí, všechna čtyři evangelia jsou podpořena svědectvím církve v prvním

století. Všechny čtyři knihy jsou dostatečně staré na to, aby žijící očití svědkové Ježíšova života a služby mohli jejich zprávy odmítnout nebo potvrdit. A jak se stalo, očití svědkové je skutečně potvrdili tím, že evangelia velmi brzy přijaly církve.

Bůh dosvědčuje svůj vlastní hlas ve svém Slově. Na pomoc si však můžeme vzít historické události, o nichž se Písmo zmiňuje, a zjistit, že skutečně korespondují s tím, co o historii víme z jiných zdrojů. V obecnější rovině můžeme vidět, že společenské poměry, politické poměry, zeměpis a všechny tyto další druhy obecných věcí, o nichž se Bible zmiňuje, odpovídají tomu, co víme o historickém období, v němž byly napsány, včetně Palestiny prvního století, kdy byla evangelia napsána. Když se však podíváme na konkrétní historické věci v Bibli a na historické podmínky a okolnosti, které popisují, poskytuje nám to rozumný základ pro to, abychom věděli, že pocházejí z doby, ve které se o nich píše, a že díky svědectví Ducha svatého získáváme skutečnou jistotu, že jsou Božím slovem. V prvním a druhém století rané církve byla tedy evangelia, jak je známe, tedy čtyři kanonická evangelia, všeobecně přijímána jako od apoštolů nebo z apoštolských pramenů a byla považována za věrné a spolehlivé svědectví očitých svědků toho, co Ježíš dělal, kým byl a čemu učil.

- Rev. Michael J. Glodo

Existuje mnoho důvodů, proč věřit, že evangelia jsou spolehlivá, inspirovaná a že v nich jsou, dalo by se říci, pravdivá fakta. Ale snad nejdůležitější je toto: očití svědkové zpečetili svá svědectví vlastním životem. Člověk by si mýsl, že než byli zbičováni, zmláceni, uvrženi do vězení, ukřižováni, aspoň jeden z nich by řekl: „A mimochodem, víte, je to opravdu jen příběh.“ Jenže oni zemřeli za to, co říkali. My samozřejmě všichni víme, že lidé jsou ochotni zemřít... lidé až příliš často umírají za lži. Drtivá většina všech lidí, kteří zemřou pro lži, neví, že jsou to lži. Jen málokdo zemře za lež, o které ví, že je to lež, pokud jim během života přinesla obrovskou moc, bohatství nebo prestiž. Nic z toho ale učedníci nedostali. Byli v tomto světě bezvýznamní, byli neustále na útěku, byli zbídačeni, obětovali se, byli bití a pak zemřeli. A ani jeden z nich své svědectví neodvolal. Můžeme si tedy být docela jistí, že se to stalo.

- Dr. Dan Doriani

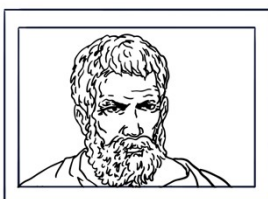
Nyní, když jsme prozkoumali literární charakter evangelií a jejich místo v církvi, jsme připraveni podívat se na jednotu všech čtyř novozákonních evangelií.

JEDNOTA

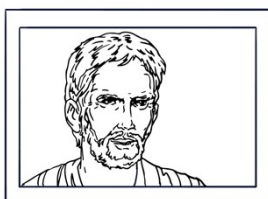
Jednotu evangelií budeme posuzovat jednak na základě potvrzení, že každá z knih vypráví stejný příběh o Božím království, a jednak na základě zkoumání jejich důrazu na Ježíše jako toho, kdo přináší Boží království. Začneme potvrzením, že každé z novozákonních evangelií vypráví stejný zastřešující příběh.

STEJNÝ PŘÍBĚH

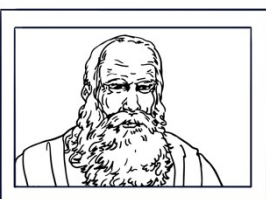
Matouš

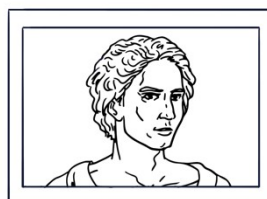
Marek

Lukáš

Jan

Všechny čtyři knihy vyprávějí příběh evangelia; „dobrou zprávu“ o Ježíši.

Obecně lze říci, že příběh, který je vyprávěn v knihách Matouše, Marka, Lukáše a Jana, je evangelium. Ve skutečnosti se proto o těchto knihách mluví jako o „evangeliích“. Jsou to knihy, které vyprávějí příběh evangelia. Ale co přesně je příběh evangelia?

Slovo „evangelium“ je překladem řeckého slova *euangelion* (ευαγγέλιον), které jednoduše znamená „dobrá zpráva“. Když tedy Bible mluví o Ježíšově evangeliu, má na mysli dobrou zprávu o Ježíši. Ale co přesně je tato dobrá zpráva? Kdo je Ježíš? A jaký příběh o něm evangelia vyprávějí?

Abychom mohli odpovědět na tyto otázky, musíme pochopit, že slovo „evangelium“ někdy ve starověkém světě označovalo velmi specifický typ zprávy. Konkrétně, když králové bojovníci nebo císaři dobývali nová území, někdy svá vítězství císařsky oznamovali v oznámeních nazývaných „dobré zprávy“. V tomto použití termínu „evangelium“ byla „dobrá zpráva“ oznámením o králově vítězství a o tom, že jeho vláda přinese požehnání jeho lidu. Ve skutečnosti se takto tento termín někdy používal i ve Starém zákoně. Poslechněte si například slova Izajáše 52:7:

Jak příhodné jsou na horách nohy toho, kdo přináší novinu, kdo zvěstuje pokoj, kdo přináší dobrou novinu, kdo zvěstuje záchranu a kdo říká Sijónu: Tvůj Bůh se ujal kralování (Izajáš 52:7).

V tomto úryvku si Izajáš představoval podivuhodný příchod poslů na hory obklopující Jeruzalém, kteří oznamovali dobrou zprávu, že doba izraelského vyhnanství skončila. Oznamovali mír a spásu díky Boží vládě nade vším.

V kontextu Izajášova proroctví byla Boží vláda – budování jeho království na

zemi – dobrou zprávou, kterou lid Izraele a Judska potřeboval slyšet. Byla to zpráva, že pod Božím králováním budou mít klid od svých nepřátel a budou žít v celosvětovém Božím království navždy.

V Izajášově době to však Bůh ještě neudělal. Izaiášovo proroctví se těšilo na den v budoucnosti, kdy Bůh přijde v moci jako král nad celou zemí. A dobrá zpráva, kterou Matouš, Marek, Lukáš a Jan vyprávěli, byla, že tento den se konečně uskutečnil v Ježíši. Všichni autoři evangelií vyprávěli stejný příběh a ukazovali zpět na Ježíše jako na toho, kdo přinesl Boží království a kdo naplnil starozákonní proroctví. Byli to poslové s krásnými nohama, kteří zvěstovali dobrou zprávu, že Boží království přišlo na zem prostřednictvím svého posledního krále: Ježíš. Tento jediný příběh o příchodu království poskytuje zastřešující jednotu, která je společná všem čtyřem evangeliím.

Ve světle této skutečnosti by nás nemělo překvapit, že novozákonní evangelia používají výrazy jako „evangelium“ a „evangelizovat“ mnohem méně často než výrazy odkazující na Boží království. Různé formy slova „evangelium“ se objevují pouze ve 23 verších v Matoušově, Markově, Lukášově a Janově evangeliu. Naproti tomu výrazy jako „král“, „Boží království“ a Matoušův zvláštní termín „nebeské království“ jsou použity přibližně 150krát.

Nyní, když jsme pochopili, že všechna evangelia vyprávějí stejný příběh o Božím království, podívejme se na jejich důraz na Ježíše jako krále, který přináší Boží království.

JEŽÍŠ

Naše diskuse o Ježíši a království se rozdělí do tří částí. Nejprve se budeme zabývat některými důkazy, které evangelia nabízejí, aby prokázala, že Ježíš přinesl království. Za druhé popíšeme slovník, který Bible používá, když mluví o Ježíši a království. A za třetí si ukážeme, že Ježíš přináší království postupně. Začneme některými důkazy, že Ježíš přinesl království.

Důkazy

Evangelium popisuje příchod Božího království v Ježíši mnoha různými způsoby. Pro účely této lekce se však zaměříme pouze na tři z nich. Prvním důkazem Božího království, který zmíníme, je Ježíšova moc nad demony. Poslechněte si, co Ježíš řekl v Matoušovi 12:28:

Jestliže však já vyháním demony v moci Ducha Božího, pak už k vám přišlo Boží království (Matouš 12:28).

V tomto úryvku Ježíš právě vyhnal démona. A jeho schopnost vyhánět demony dokazovala, že přinesl Boží království.

Druhým způsobem, jak evangelia ukazují, že přišlo Boží království, je Ježíšova moc uzdravovat nemocné a křísit mrtvé.

Evangelia pravidelně uvádějí, že Ježíšova moc uzdravovat – stejně jako stejná moc, kterou dal svým učedníkům – byla důkazem, že přinesl Boží království. S tímto tématem se setkáváme u Matouše 4:23–24; 8:5–13 a 10:7–8. Vidíme ho také u Lukáše 9:1–11 a 10:9 – a na mnoha dalších místech. Příchod království se projevil také v Ježíšově pravomoci odpouštět hříchy.

Poslechněte si, co Izajáš prorokoval o přicházejícím Mesiáši v Izajášovi 33:22–24:

Neboť Hospodin je náš soudce, Hospodin je náš zákonodárce; Hospodin je náš král, on nás zachrání. Tvoje lana jsou svěšena; neupevní správně stěžeň, nenapnou plachtu. Tehdy bude rozdělena hojná kořist, i chromí zaberou lup. A žádný obyvatel Sijónu neřekne: Jsem nemocen. Lid, který v něm bude bydlet, bude zproštěn viny (Iz 33:22–24).

Izajáš naznačil, že uzdravovat a odpouštět je Boží královskou výsadou. A prorokoval, že uzdravení a odpuštění nakonec přijde prostřednictvím Mesiáše, až Mesiáš obnoví Boží království na zemi.

A právě to Ježíš udělal. Vyzval lidi, aby vstoupili do Božího království. Místo smrti jim nabídl život. Bylo to poselství o záchraně, poselství o osvobození od hříchu. Poslechněte si Ježíšovu diskusi v Markovi 2:9–11:

Co je snadnější? Říci ochrnutému: 'Tvé hříchy jsou odpuštěny', nebo říci: 'Vstaň, vezmi své lehátko a chod'? Abyste však věděli, že Syn člověka má pravomoc odpouštět hříchy na zemi ...', říká ochrnutému: „Tobě pravím: Vstaň, vezmi své lehátko a jdi do svého domu.“ (Marek 2:9–11).

Ježíš všechny ohromil, když oznámil, že jako Syn člověka, v němž je přítomno království, má na zemi moc odpouštět hříchy. V Ježíši nastala Boží vláda. Boží vláda, Boží *království*, bylo zde na zemi. To znamenalo požehnání pro Boží lid. Znamenalo to, že konečně přišel Boží pokoj, který Izajáš před mnoha lety prorokoval.

S těmito důkazy na mysli si promluvme o slovníku, který evangelia používají, když mluví o Ježíši a království.

Slovní zásoba

Jedním z důvodů, proč si křesťané někdy hned nevšimnou, že evangelia kladou důraz na Boží království, je to, že autoři evangelií pro něj používají tolik různých slov. Je zřejmé, že používali slova jako „král“ a „království“. Ale používali také slova jako „vláda“, „vláda“, „autorita“, „trůn“, „syn Davidův“ a mnoho dalších slov, která poukazovala na Boží svrchovanost a kontrolu.

Novozákonní autoři používají k pojednání o Božím království celou řadu slov, a to nejen explicitních slov, ale i souvisejících pojmů. Tak

můžeme například vidět, že titul pro Ježíše, jako je *Christos*, což znamená „Mesiáš“, „Pomazaný“, který ve starozákonním jazyce hovoří o králi, Davidově Synu. Nebo můžeme vidět ve slově jako *kyrios*, neboli Pán, titul opět pro Ježíše, který o něm opět hovoří jako o králi, jako o někom podobném císaři. Caesar měl tento titul také. A tak v kontextu a době novozákonních autorů lidé chápali autoritu, kterou vyjadřuje slovo jako „Pán“. Nejdůležitějším výrazem, který máme k dispozici, je samozřejmě výraz „Boží království“, nebo v Matoušově případě konkrétně „nebeské království“. A tak by tato fráze mohla hovořit dvěma způsoby. Jednak o určité oblasti Kristovy vlády nad jeho lidem, ale také je to spíše slovní představa, něco jako Boží vláda, autorita Boha vládnoucího nad svým lidem. Takže související pojmy, jako je například pojem poslušnosti, není explicitně vyjádřen ve smyslu Božího království, ale je jistě obsažen ve smyslu královské autority a druhu poslušnosti a dokonce uctívání, které je požadováno ve vztahu k Ježíši.

- Dr. Gregory R. Perry

Jako jeden z příkladů uveďme příběh o Ježíšově uzdravení ochrnutého muže v Markově evangeliu 2:1–12, kde se nepoužívají slova „král“ ani „království“. Verš 10 nás však nutí vidět královský smysl celého příběhu, když Ježíš říká: „Syn člověka má na zemi moc odpouštět hříchy.“ V tomto verši se píše: „Syn člověka má na zemi moc odpouštět hříchy.“ Boží království přišlo na zem v Ježíšových mocných činech uzdravování a slovech odpuštění. Na pozadí starozákonních proroctví popisujících slavnou, požehnanou povahu Božího království vlastně každá dobrá věc, kterou Ježíš udělal, byla tak či onak ochutnávkou Božího království.

Ze starozákonního očekávání a naděje na Boží království, zejména z knihy Izajáš, vyplývala naděje, že Bůh přijde vládnout a kralovat, aby zřídil své království, a naděje na čas obnovy, kdy bude vše napraveno. A tak jednou z věcí, které vidíme zpracované v Ježíšově službě a v samotných evangeliích, je Ježíšova služba uzdravování a jeho obnovování lidí, křížení mrtvých synů a zastavování krvácení, krvácení z lidí, narovnávání zlomených údů a uzdravování slepých očí. Nejsou to jen apologetická svědectví o Ježíšově moci a autoritě, to jistě jsou, ale nejsou to jen projevy Boží moci, jsou to vlastně svědectví naděje, že Boží vláda, jeho obnovující kralování, jeho obnovující království přichází a nyní přišlo v Ježíši. Je to tedy jeden z mnoha způsobů, jak vidíme působení Božího království, a to i mimo jazyk samotného Božího království.

- Dr. Jonathan T. Pennington

Nyní, když jsme se podívali na některé důkazy, že Ježíš přinesl Boží království,

a když jsme se zamysleli nad slovníkem, který evangelia používají, když mluví o Ježíšově království, popíšeme si stručně fáze, ve kterých Ježíš přináší království.

Fáze

Ježíš učil, že současná zkušenost s královstvím, kterou nabízel, není celým obrazem. Další fáze království měla teprve přijít. Někdy v budoucnu přijde Boží království v celé své plnosti.

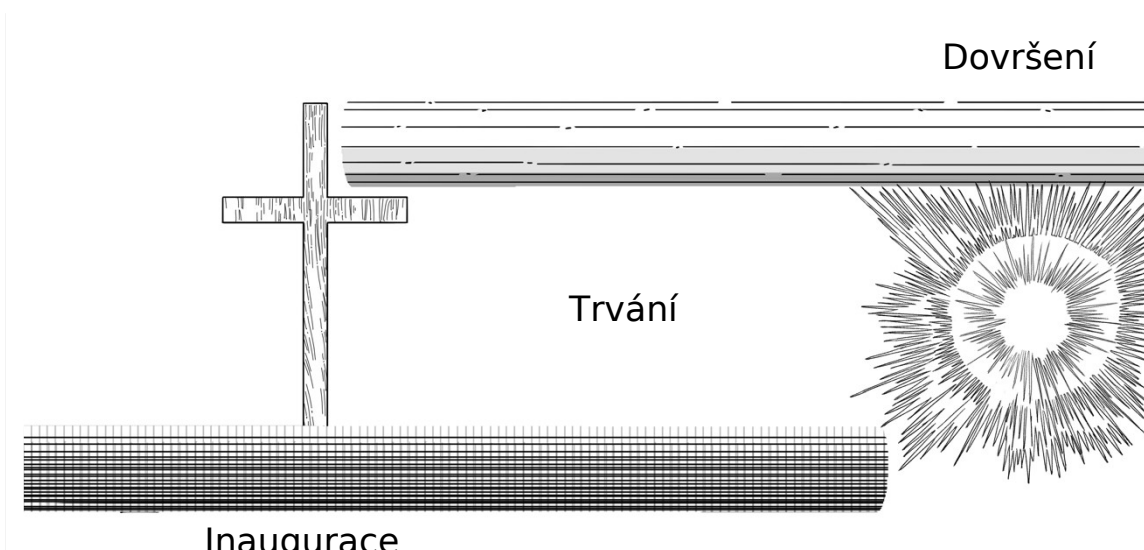
Ježíš tento budoucí den popsal v Lukášovi 21:27–28:

A potom uvidí Syna člověka přicházet v oblaku s mocí a velikou slávou. Když se toto začne dít, napřimte se a zvedněte hlavy, protože se přibližuje vaše vykoupení“ (Lukáš 21:27–28).

Mnozí židovští teologové vykládali Starý zákon tak, že až přijde Mesiáš, zruší najednou starý věk hříchu a smrti a nahradí ho novým věkem Božího království. Ježíš však naznačil, že přináší království postupně. Království otevřel během svého pozemského působení. Království pokračuje i nyní, kdy vládne z nebe. A bude dovršeno nebo dokončeno v budoucnosti, až se vrátí.

V apokalyptickém judaismu byla celá skutečnost rozdělena na dvě období: současný zlý věk a budoucí věk. A očekávalo se, že až Bůh nastolí své království na konci času, tedy věk, který přijde, stane se to kataklyzmaticky, náhle a absolutně. Z období před královstvím se okamžitě přechází do období království – do věku království. V Novém zákoně však máte to, co jsem nazval prodloužením novozákonní eschatologie, takže věk království, jak byl předpokládán v apokalyptickém judaismu, je nyní rozdělen na dvě období: přítomnost neboli „již“ nebeského království a „ještě ne“ nebeského království.

- Dr. David R. Bauer

Když mluvíme o Božím království, často o něm mluvíme jako o „příchodu“, ale ve skutečnosti stále očekáváme, že království přijde v budoucnosti. Ježíš nás vlastně učil, abychom se takto modlili: „Přijď nyní tvé království, jako je v nebi.“ A je tu určitý smysl, v němž díky tomu, že Král přišel, inauguroval a zřídil své království zde na zemi. My však čekáme na jeho návrat. Druhý Kristův příchod bude dnem, kdy se konečně naplno projeví všechny výhody – důsledky toho, co Ježíš udělal, když přišel poprvé, budou naplněny. A v tomto smyslu má každý věřící za úkol zvěstovat budoucí příchod Krále, když jde do tohoto světa s evangeliem. Vyzýváme tedy lidi, aby se připravili na den, kdy se Kristus vrátí. Ale přesto se jako věřící těšíme výsadě mít Krista za svého Pána již nyní, takže nyní žijeme pod jeho vládou, ale čekáme na den, kdy se plně uskuteční nejen pro nás, ale vlastně i pro celé stvoření.

-Rev. Dr. Simon Vibert

Není divu, že se většina Židů v prvním století od Ježíše odvrátila, protože království, které popisoval, nevypadalo jako království, které očekávali a chtěli. Očekávali krále a království, které svrhne Řím a osvobodí Židy od římského útlaku. Když Ježíš neprojevil zájem být takovým králem, mnozí se k němu otočili zády a odešli, přesně jak vidíme v Lukášovi 17:20–25 a Janovi 6:60–69.

Toto odmítnutí samozřejmě nakonec vedlo k Ježíšově popravě. Velkou ironií evangelií je, že Ježíšova smrt ukřižováním byla ve stejný okamžik jak vyvrcholením nepřátelství proti jeho kralování, tak vítězstvím jeho kralování a království. Jeho vzkříšení a nanebevstoupení byly jeho cestou na královský trůn po pravici Boha Otce. Proto Ježíš využil čtyřicet dní mezi svým vzkříšením a nanebevstoupením k tomu, aby učil své učedníky o Božím království, jak to zaznamenal Lukáš ve Skutcích 1:3.

V Matoušově evangeliu 28:18 to Ježíš těsně před svým nanebevstoupením vyjádřil takto:

Byla mi dána veškerá moc na nebi i na zemi (Matouš 28:18).

Boží království je tématem dobré zprávy, které spojuje události Ježíšova života v evangeliích. Evangelia hlásají dobrou zprávu o tom, že Bůh splnil svůj slib; že jeho království přišlo v Ježíši. A Ježíšův vítězný život nás ujišťuje, že se jednoho dne vrátí, aby své království dovršil a přinesl nám všechna jeho požehnání v celé jejich plnosti.

ROZMANITOST

V této lekci jsme se zatím zabývali evangelií z hlediska jejich literárního

charakteru, jejich postavením v církvi a jejich jednotou. V tuto chvíli jsme připraveni hovořit o rozmanitosti, která je od sebe navzájem odlišuje.

Jak jsme viděli, všechna čtyři evangelia podávají stejný příběh o příchodu Božího království, ale každé z nich to dělá svým vlastním způsobem. Tuto rozmanitost budeme zkoumat dvěma hlavními způsoby. Nejprve se podíváme na některé zjevné obtíže při sladování evangelních vyprávění. A za druhé se podíváme na charakteristické důrazy jednotlivých evangelií. Začneme zdánlivými obtížemi.

ZDÁNIVÉ OBTÍŽE

Když čteme evangelia, převládá dojem, jak jsou si navzájem podobná. Existuje však řada míst, kde se zdá, že evangelia říkají odlišné věci. Většina těchto rozdílů je ovšem tak nepatrná, že je nelze s plnou vážností označit za rozpory. Několik jich však některým čtenářům dělá potíže. Proto je pro nás důležité podívat se na několik nejvýznamnějších druhů zdánlivých obtíží.

Chronologie

Některé z nejčastějších rozdílů se týkají chronologie, tedy pořadí, v jakém jsou události v jednotlivých evangeliích popisovány.

Jako životopisná vyprávění mají všechna evangelia stejnou základní časovou osu. Každé z nich začíná Ježíšovým narozením, pokračuje jeho smrtí a nakonec vzkříšením. Často však uvádějí další události Ježíšova života v jiném pořadí. Důvodem je to, že evangelia někdy seskupují události podle priorit, které byly v prvním století zcela přijatelné, ale nemusí odpovídat našim moderním představám. Spíše než podle přísně chronologických priorit řadí evangelia někdy své epizody podle tématu nebo zeměpisu. Například Marek v Mk 6:1–6 vypráví příběh o Ježíšově odmítnutí v jeho rodném městě. Lukáš jej však zařadil do vyprávění dříve, do Lk 4:14–30, takže se jednalo o první příběh Ježíšova veřejného působení. Lukášovo evangelium dává tomuto příběhu větší význam než Markovo. A dokonce vypráví delší verzi příběhu, aby zdůraznilo téma odmítnutí.

Pisatelé evangelií se mnohem méně zajímali o zachování přesné chronologické trasy Ježíšova působení, než o to, aby v jeho učení a činech jasně vyjádřili příchod království.

Vynechání

Druhým typem rozdílů je vynechání materiálu v jednom nebo více evangeliích. Například Jan se ve svém evangeliu nezmiňuje o ustanovení Večeře Páně. Taková vynechání lze vysvětlit několika způsoby. Mohou být jednoduše důsledkem rozdílných důrazů kladených jednotlivými autory. Nebo mohou být také důsledkem toho, že pozdější autoři evangelií necítili potřebu opakovat části toho, co se objevilo v knihách dřívějších

autorů evangelií. Ať už je to jakkoli, vynechávky neznamenají neshody nebo rozpory mezi autory evangelií.

Vzpomeňte si na rozhovor, kterého se zúčastnilo více lidí. Každý, kdo mluví, necítí potřebu opakovat vše, co už řekli ostatní. Místo toho se každý soustředí na doplnění svého vlastního pohledu, možná s některými novými detaily a možná s jiným důrazem.

Písmo svaté to čas od času výslovně uvádí. Například ve 2 Paralipomenon 9:29 Kronikář výslovně uvádí, že vynechává podrobnosti, které již byly zaznamenány jinými autory. K tomu dochází také nejméně třikrát v dalších kapitolách 2 Paralipomenon a často také v 1. a 2. knize Královské. Nemělo by nás tedy překvapit, že jeden z autorů evangelií vynechal důležité materiály, které již byly zmíněny jiným autorem.

Různé události

Třetí častý typ zdánlivých obtíží vyplývá z podobností mezi různými událostmi, které se staly během Ježíšova působení. To znamená, že někdy se zdá, že dvě evangelia popisují stejnou událost různými způsoby, ale ve skutečnosti mohou popisovat dvě podobné, ale odlišné události.

Je důležité si uvědomit, že Ježíš byl cestující kazatel. To znamená, že se pohyboval z místa na místo. Na různých místech také konal mnoho stejných typů zázraků, uzdravil mnoho slepých nebo chromých. A samozřejmě Ježíš odpovídal na mnoho stejných otázek a výzev znovu a znovu.

Kromě toho lidé při různých příležitostech reagovali na Ježíše podobným způsobem. Vezměme si příběhy o Ježíšově pomazání z Lukáše 7:36–50 a Marka 14:3–9. U Lukáše je Ježíš v domě farizeje, ale u Marka je v domě Šimona Malomocného. Nejedná se o dvě protichůdné zprávy o téže události. Jsou to spíše zprávy o dvou různých událostech.

Různé promluvy

Čtvrtým typem zjevných potíží je zmatek způsobený různými promluvami, které měly podobný obsah.

Jedním z nejznámějších příkladů je Ježíšovo kázání na hoře v Matoušově evangeliu 5:1–7,29 a Lukášovo podobné učení v Lukášově evangeliu 6:17–49. V Matoušově evangeliu 5:1 se dozvídáme, že se odehrálo na svahu hory. V Lukášově evangeliu 6:17 se však dozvídáme, že se odehrálo na rovném místě.

K tomuto problému lze přistupovat přinejmenším třemi způsoby. Za prvé, Matouš i Lukáš mohou mluvit o stejném kázání, které bylo proneseno ve stejnou dobu a na stejném místě. Jihozápadní strana Galilejského jezera není členité pohoří, ale zvlněné svahy zvedající se od moře. Tato vyvýšená oblast má také mnoho menších oblastí, které jsou relativně rovné, takže stejná geografická oblast by mohla být nazvána svahem jako u Matouše a rovinným místem jako u Lukáše. Na druhém místě může jít o příklad

starověké praxe vytváření složených promluv, kdy se do jednoho kázání spojovaly věci, které Ježíš říkal při různých příležitostech. Tuto techniku používali starověcí historikové a nevyvolává žádné pochybnosti o celistvosti nebo spolehlivosti. Za třetí je také možné, že Ježíš pronesl dvě velmi podobná kázání ve dvou různých dnech a na dvou různých místech: jedno na svahu hory a druhé na rovině. Vzhledem ke stylu Ježíšova působení lze jistě důvodně předpokládat, že Ježíš opakoval mnohá svá učení novým posluchačům, kteří je neznali.

Když si všimneme, jak různými způsoby lze sladit rozdíly v evangeliích, můžeme si být jisti, že jejich jednotné svědectví o Ježíšově životě a službě je pravdivé. Ano, existují zdánlivé nesrovnalosti v detailech. Ale pro každý z těchto druhů rozdílů existují také rozumná vysvětlení. A když zjistíme, že Ježíš při různých příležitostech učil totéž, můžeme vidět konzistentnost jeho služby a poselství a najít řadu způsobů, jak jeho učení aplikovat do našeho života.

Rozmanitost čtyř evangelií jsme začali zkoumat otázkou po zjevných obtížích v textech. V tuto chvíli jsme tedy připraveni pokračovat v pohledu na rozmanitost čtyř evangelií zkoumáním jejich charakteristických důrazů.

CHARAKTERISTICKÉ DŮRAZY

Protože každé z evangelií bylo napsáno jedinečným autorem, který do svého líčení Ježíšova života a služby vnesl vlastní pohled a zájmy, existují mezi čtyřmi evangelií rozdíly. Protože víme, že každé ze čtyř evangelií bylo inspirováno Duchem Svatým, jsme si jisti, že každé z těchto vyprávění je prosté omylů, a proto si neodporuje. To však neznamená, že neexistují žádné rozdíly. Duch svatý použil osobnosti, zájmy a služební situace lidských autorů, aby tyto rozdíly utvářel. Chceme-li tedy být požehnáni všemi způsoby, kterými nám chce Duch svatý žehnat, musíme při čtení evangelií brát v úvahu jejich jedinečné přístupy.

V mnoha životních situacích se setkáváme s tím, že různí lidé mluví o stejné pravdě různými způsoby. Každý, kdo někdy pozoroval malé děti při hře, ví, že jedna událost může mít více kompatibilních výkladů. Každé dítě má na hru, kterou si hrálo, svůj vlastní pohled. Teprve když posloucháme, jak o hrách mluví každé z nich, můžeme si poskládat obrázek o tom, co se skutečně stalo. Jedno z nich může být nadšené barvami hraček. Jiné může mít větší zájem o popis zvuků, které vydávaly. Další může být nadšeno z pobíhání. Tyto různé pohledy si vzájemně neodporují. Naznačují však, že pro každé dítě byly některé části her zajímavější než jiné.

Podobným způsobem se v popisu evangelijního příběhu odrážejí vlastní zájmy a zájmy každého autora evangelia. Žádná dvě vyprávění nevypadají úplně stejně. Všechna novozákonní evangelia popisují téhož Ježíše, ale často o něm hovoří různým způsobem a zdůrazňují různé aspekty jeho služby.

Máme čtyři evangelia, ale jednoho Ježíše. Co si o tom máme myslet? Především je to inteligence prvních křesťanů, kteří si uvědomili, že Ježíš byl příliš komplexní historickou postavou, než aby se dal zahrnout pod jeden portrét. Evangelia jsou jako portréty, a tak je ve

všech čtyřech kanonických evangeliích rozpoznatelný Ježíš, ale zároveň různými způsoby zabírají různé úhly událostí do Ježíšovy postavy. Uvedu vám jeden příklad. V Janově evangeliu v podstatě nemáme žádná podobenství ani exorcismy. V Markově evangeliu Ježíše charakterizují podobenství a nejčastějším zázrakem v počáteční části Markova evangelia jsou exorcismy. Nuže, jedná se o různé portréty, a přesto zjevně téhož Ježíše. A každý z autorů evangelií má na Ježíše trochu jiný pohled. Ne v tom smyslu, že jeden si myslí, že je Kristus, a druhý, že není, ale že mají různé důrazy na to, jak odhalit, že Ježíš byl židovský Mesiáš a zároveň Spasitel světa. A tak se cítili svobodní a pod vlivem inspirace měli svobodu zdůrazňovat různé aspekty a různé části Ježíšova působení a různé způsoby, jak formulovat otázku a dávat na ni odpovědi.

- Dr. Ben Witherington III

Evangelia mají mnoho charakteristických rysů a témat. V této úvodní lekci se však zaměříme na způsob, jakým jednotlivá evangelia odpovídají na dvě otázky: „Kdo je Ježíš?“ a „Jak máme Ježíše následovat?“. Začneme tím, jak na tyto důležité otázky odpovídá Matouš.

Kdo je Ježíš v Matoušově evangeliu?

Ze všech autorů evangelií se Matouš nejvíce snaží sdělit, že Ježíš je mesiášský král Izraele, který byl předpovězen ve Starém zákoně.

Malý výběr míst, kde Matouš zmiňuje Ježíšovo kralování, zahrnuje: 2:2, kde se mudrci ptají, kde najdou „toho, který se narodil jako židovský král“; 7:21–23, kde Ježíš jako Pán říká, že do nebeského království nepřijme všechny, kdo ho nazývají „Pánem“; 20:20–28, kde matka apoštolů Jakuba a Jana žádá, aby její synové dostali v království výsadní místo vedle Ježíše; 25. verš, kde se Ježíš ptá, kde by mohl najít „toho, který se narodil jako židovský král“: Matouš ironicky poznamenal, že římsí vojáci dali Ježíšovi nad hlavu na kříži nápis: „Toto je Ježíš, židovský král.“

Očekávalo se, že Boží mesiášský král přinese na zem Boží mesiášské království. Vysvobodí Izrael z vyhnanství a od jeho nepřátel. Bude vládnout spravedlivě, nastolí mír a prosperitu. To vše Ježíš udělal, ale ne tak, jak Židé očekávali. Poslechněte si Ježíšova slova v Matoušovi 5:17:

Nedomnívejte se, že jsem přišel zrušit Zákon nebo Proroky; nepřišel jsem je zrušit, nýbrž naplnit (Matouš 5:17).

Ježíš pochopil, že mnozí Židé, kteří budou svědky jeho služby, si budou myslet, že ničí Boží zákon a nenaplní zaslíbení Starého zákona. Proto s důrazem řekl, že naplňuje Zákon a proroky, i když to tak nevypadá.

Nejen v tomto úryvku, ale i opakovaně Matouš uvádí, že Ježíš naplnil ten či onen aspekt starozákonních Písem a prokázal, že je skutečně mesiášským králem Izraele.

Jak tedy podle Matouše následujeme Ježíše? Ježíš dokonale dodržoval Boží zákon, ale to není vše, co dělal. Řekl, že vnějškové dodržování požadavků zákona nestačí. Bůh vždy vyžadoval, aby ho občané jeho království poslouchali ze srdce. Dobrou zprávou evangelia je, že přišlo Království, které přináší Božímu lidu odpuštění a spasení a dává nám nová, poslušná srdce. A naše proměněná srdce nám dávají sílu i motivaci následovat Ježíše s láskyplnou, vděčnou a radostnou poslušností.

Když mluvíme o poslušnosti Bohu ze srdce, srdce je skutečně všezahrnující pojem. Učím své lidi, že je to od hlavy k srdci a k rukám. Jde o to, jak ho musíme poslouchat a jak ho musíme milovat. Hlava by byla sídlem představivosti, sídlem mysli, a my máme milovat Boha celou svou myslí. Máme milovat Boha celým svým srdcem. A máme milovat Boha všema svými rukama a nohama. Srdce tedy neznamená jen něco, co vám buší v hrudi. Je to všezahrnující pojem. Milujeme tedy Boha navenek? No, vskutku milujeme. Boha milujeme celou svou bytostí. Milujeme Boha vším a věřím, že slovo „srdce“ ukazuje právě na to všechno.

- Dr. Matt Friedman

Nyní, když jsme si ukázali, jak Matoušovo evangelium odpovídá na naše dvě otázky, prozkoumejme, co říká Marek.

Kdo je Ježíš v Markově evangeliu?

Za prvé, kdo je podle Marka Ježíš? Marek v celém svém vyprávění zdůrazňuje, že Ježíš je trpící Boží Syn, který zvítězil nad nepřáteli Božího lidu. Marek zaznamenal mnoho případů Ježíšových zázraků, které ukazují jeho moc nad silami zla. Přestože je Marek mnohem kratší než Matoušovo a Lukášovo evangelium, zaznamenává téměř stejný počet zázraků – celkem osmnáct.

Od samého začátku Markova evangelia vidíme, že Ježíš je vítězný a trpící Boží Syn. Už v první kapitole Jan Křtitel prorokoval Ježíšův příchod a poté Ježíš zahájil svou veřejnou službu. Nechal se

Marek

pokřtít, byl pokoušen na poušti, povolal své první učedníky, vyháněl zlé duchy a uzdravil mnoho lidí z různých nemocí. I při povrchním čtení tohoto akcí nabitého, rychle se střídajícího vyprávění je zřejmé, že Ježíš mocně vítězil nad nepřáteli Božího království. Při pozornějším čtení je také patrné, že Marek ho hned na začátku jeho služby vykreslil jako trpícího Božího Syna.

Například v Markově evangeliu 1:12–13 čteme tento příběh po Ježíšově křtu:

A hned ho Duch vypudil do pustiny. V té pustině byl čtyřicet dní pokoušen Satanem. Byl tam s dravou zvěří a andělé mu sloužili. (Mk 1:12–13).

Ježíš trpěl útoky satana od prvního okamžiku svého veřejného působení. A tento obraz Ježíše jako trpícího služebníka se v průběhu Markova evangelia stále prohluboval, protože Ježíš snášel pronásledování a odmítání.

Jak tedy Marek říká, že máme následovat Ježíše, trpícího vítěze? Na jedné straně Markovo evangelium křesťanský život nepřikrášluje. Marek popisuje učednictví jako obtížný a často frustrující proces, v němž nejen trpíme, ale také děláme chyby a selháváme. Charakteristickým rysem Markova evangelia je vlastně to, jak často Ježíšovi učedníci nedokázali Ježíše pochopit nebo reagovat ve víře. V Mk 4:40 se Ježíš diví, že jeho učedníci vůbec mají víru; v 6:52 je „srdce učedníků zatvrzelé“; v 7:18 Ježíš obviňuje své učedníky, že jsou „tupí“, protože nedokážou pochopit jeho učení; v 9:18 učedníci nedokážou vyhnat zlého ducha; v 9:38–41 se učedníci omylem pokusili bránit exorcistovi, protože ho neznali; v průběhu 14. kapitoly jeden učedník zradil Ježíše vrchnosti, jeden zapřel, že by s ním měl cokoli společného a ostatní ho opustili.

Tento důraz v Markově evangeliu nás učí přinejmenším dvěma věcem o následování Ježíše. Za prvé, stejně jako učedníci nebudeme Ježíši vždy rozumět. Ve skutečnosti budeme pravděpodobně mnoha věcem v Bibli rozumět špatně. Proto musíme být dostatečně pokorní, abychom si uvědomili, že se všichni máme ještě hodně co učit. V rámci toho musíme biblické učení přijímat s vírou a vědět, že Boží slovo je pravdivé, i když se nám zdá zvláštní nebo nesprávné.

A za druhé, těžkosti a utrpení jsou pro křesťany nevyhnutelné. Existuje mnoho nebezpečí, mnoho pokušení odvrátit se od jeho následování. Poslechněte si, co Ježíš řekl v Markovi 8:34–35:

A zavolal si zástup se svými učedníky a řekl jim: „Chce-li kdo jít za mnou, ať zapře sám sebe, vezme svůj kříž a následuje mne. Neboť kdo by chtěl svou duši zachránit, zahubí ji; kdo by však zahubil svou duši kvůli mně a evangeliu, zachrání ji (Mk 8:34–35).

Ježíš učil, že musíme být věrní ve svém závazku vůči němu. Musíme být ochotni trpět jako Ježíš, odolávat pokušením a duchovním útokům. Všimněte si však v této pasáži ještě něčeho jiného: Ježíš není jen *trpící* Boží Syn, ale také *vítězný* Boží Syn. Ve skutečnosti vítězí skrze svou trpící smrt. A pokud ho budeme v utrpení pro Království věrně následovat, budeme odměněni věčným životem.

Utrpení má za následek, že se naše vědomí soustředí na to, co je

skutečně důležité, že si díky bolesti uvědomíme, že to není vše, co existuje. Je tu něco víc, pro co žiji, a i uprostřed toho důvěřuji Bohu, protože vím, že skutečnost toho, co mám v Kristu, je větší než mé pohodlí, mé bezpečí a mé štěstí a ti, na kterých mi záleží.

- Dr. John E. McKinley

Ježíš přišel jako trpící služebník. A každý, kdo chce následovat Krista, musí mít ve svém životě místo pro utrpení, které má význam. To je natolik součástí toho, kým Ježíš je, že když přicházíme do tohoto světa, který je tak plný utrpení, chceme-li být součástí Kristovy služby, musíme mít ve svém životě místo pro utrpení. Nejen naše vlastní utrpení, ale i utrpení druhých lidí, abychom skutečně truchlili s těmi, kdo truchlí, a pozvali jejich utrpení i do svého života a stali se jeho součástí a služebníky v tomto kontextu. A když vstoupíme do tohoto světa s kategorií pro utrpení a s uznáním, že je to jeden z hlavních způsobů, jakým Bůh chce, abychom sloužili, když následujeme Krista, začínáme chápat Boží srdce. A pak nás Bůh zdokonaluje. Toto utrpení vytváří charakter, vytváří naději, vytváří vytrvalost. A tak jsme schopni vidět, jak Bůh uprostřed utrpení působí v našich životech zdokonalujícím způsobem stejně, ne-li více, než jakýmkoli jiným způsobem.

- Dr. K. Erik Thoennes

S ohledem na Matouše a Marka se zamysleme nad tím, jak Lukáš odpovídá na naše otázky týkající se Ježíše a jeho následovníků.

Kdo je Ježíš v Lukášově evangeliu?

Lukáš

Lukášovo evangelium odpovídá na otázku „Kdo je Ježíš?“ tím, že hlásá, že je soucitným Spasitelem světa. Ježíš přinesl Boží spásu bohatým i chudým, náboženským vůdcům i vyděděncům společnosti. Ježíšova dobrá zpráva byla určena všem – dokonce i nepovšimnutým a opovrhovaným. Lukáš to zdůrazňoval mnoha způsoby. Ježíš uctil sestry Marii a Martu v době, kdy mnoho mužů považovalo ženy za méněcenné. Lukáš zaznamenal podobenství a vyprávění, která představovala ženy, nemocné a zmrzačené, a dokonce i nežidy jako hodné chvály a napodobování. Ježíš chválil vdovu, která v chrámu darovala své malé životní úspory. Lukáš vyprávěl příběh opovrhovaného celníka Zachea, jehož reakce na Ježíše byla vzorem pro všechny Lukášovy

--

čtenáře. Znovu a znovu Lukáš zaznamenával Ježíšův zájem o ty, které společnost odmítala nebo přehlížela. Jako jeden z příkladů si poslechněte vyprávění z Lukáše 7:12–16:

Když se přiblížil k městské bráně, hle, vynášeli mrtvého, jediného syna jeho matky, a ta byla vdova; byl s ní velký zástup z města. Když ji Pán uviděl, byl nad ní hluboce pohnut a řekl jí: „Neplač!“ Pak přistoupil a dotkl se már. Ti, kteří je nesli, se zastavili. Řekl: „Chlapče, pravím ti, probuď se!“ Mrtvý se posadil a začal mluvit; a Ježíš ho dal jeho matce. Všech se zmocnil strach, oslavovali Boha a říkali: „Veliký prorok povstal mezi námi“ a „Bůh navštívil svůj lid“ (Lukáš 7:12–16).

V římském světě prvního století měla vdova, která přišla o syna, jen málo prostředků na živobytí a málo příležitostí najít si práci. Zdůrazněním Ježíšova soucitu s ní Lukáš poukázal na to, že Pánovo spasitelské dílo je určeno i chudým a bezmocným. Jak lidé na konci tohoto vyprávění komentovali, Ježíšova služba potřebným a bezmocným byla důkazem, že Bůh přišel svému lidu pomoci.

Jak tedy Lukášovo evangelium odpovídá na druhou otázku: Jak máme následovat Ježíše? V souladu s Lukášovým zájmem o chudé můžeme mít soucit s druhými. Měli bychom se starat o chudé a snažit se uspokojovat jejich potřeby. Měli bychom být ochotni dát svůj majetek, jídlo, peníze a čas, abychom je uživili. Ve skutečnosti Bůh často posílá dobročinné křesťany jako odpověď na modlitby potřebných. Jak řekl Ježíš v Lukášovi 12:33:

Prodejte svůj majetek a dejte almužnu. Udělejte si měšce, které nevetšejí, nevyčerpateľný poklad v nebesích, kde nepřichází zloděj ani neničí mol (Lukáš 12:33).

Když věrně následujeme Ježíše a staráme se o jeho lid, odmění nás věčným dědictvím.

Dalším způsobem, jak můžeme následovat Ježíše, je důvěra v to, že Bůh uspokojí i naše potřeby.

Poslechněte si Ježíšova slova z Lukáše 12:22–31:

Nepečujte úzkostlivě o svůj život, co byste jedli, ani o tělo, co byste si oblékli. Neboť život je víc než pokrm a tělo víc než oděv. Pozorně si všimněte havranů, že nesejí ani nežnou, nemají komory ani stodoly, a Bůh je živí. Oč jste vy cennější než ptáci! Kdo z vás dokáže úzkostlivou péčí přidat k délce svého věku jediný loket? Nemůžete-li tedy ani to nejmenší, proč se úzkostlivě staráte o to ostatní? Pozorně si všimněte lilií, jak rostou; nepracují ani nepředou. Avšak pravím vám, ani Šalomoun v celé své slávě nebyl tak oblečen jako jedna z nich. Jestliže tedy Bůh tak obléká trávu, která dnes je na poli a zítra se hodí do pece, čím spíše obleče vás, malověrní. Ani vy nehledejte, co byste jedli a co byste pili, a nezneklidňujte se tím. Toto všechno horlivě hledají národy tohoto světa.

Váš Otec ví, že to potřebujete. Hledejte však jeho království, a toto vám bude přidáno (Lukáš 12:22–31).

Jako členové Božího království si můžeme být jisti, že náš velký král Ježíš Kristus se o nás postará a uspokojí naše potřeby.

Tento důraz na důvěru ve Spasitele úzce souvisí s dalšími dvěma tématy Lukášova evangelia: pokojem a radostí. Například na začátku Lukášova evangelia, v Lk 2:10–14, čteme toto andělské oznámení:

Hle, zvěstuji vám dobrou zprávu o veliké radosti, která bude pro všechny lid ... Sláva na výsostech Bohu a na zemi pokoj mezi lidmi Božího zalíbení (Lk 2:10–14).

A o dvaadvacet kapitol později Lukáš své evangelium končí stejně, jako ho začal. Na konci jeho příběhu učedníci následovali Ježíše a prožívali radost, kterou předpověděli andělé ve 2. kapitole.

Třikrát v tomto rozhovoru v Janovi 20 Ježíš říká: „Pokoj vám.“ A nemyslím si, že by ho tím chtěl pozdravit. Myslím, že říkal, že toto je základ skutečnosti. I když jsi právě prošel agónií, ztratil jsi toho, koho miluješ, a nikdy jsi nevěděl, že se vrátím, brzy budeš pod diktaturou Římanů, žil jsi v útlaku, bude to ještě mnohem horší, chci, abys věděl, že jsem tady, a když jsem tady, přináším základní pokoj. Jsem vaše radost. Aby bez ohledu na to, co se děje, bez ohledu na to, co se děje ve vašem vnějším životě, bez ohledu na to, co je ve vašem životě, pokud mě znáte, je tu základ skutečného míru. Biblické slovo je „šalom“, tato celostní spravedlivá vláda a vláda Boha bez ohledu na to, co se děje. A já přináším radost. Nejsem tu jen proto, abych vás uklidňoval. Jsem tu, abych vám přinesl skutečnou radost, radost, která je víc než jen emoce. Radost, která je pozitivním pochopením toho, že já vládnu celému světu a že nedopustím, aby se ti stalo něco, co by neprošlo nejdříve skrze mě, říká Ježíš. Líbí se mi, jak to říká Pavel, když mluví o ovoci Ducha. Říká, že až Duch svatý přijde, aby naplnil životy křesťanů, všichni budete milovat; další slovo je, že budete mít radost. A já si myslím, že to jsou neoddělitelné věci. Samozřejmě k tomu přidává dalších šest věcí, ale to hlavní je, že když se v mém srdci rozlévá nebo přináší Boží láska, reakcí je, že pak nežiji podle svého vlastního chápání reality, které by bylo asi dost cynické, dost pesimistické, dost negativní. Ale když je přítomen Ježíš, jedinou reakcí je, že jsem v pokoji. On přinesl do mého života svou moc vzkříšení a já mám radost, mám naději, protože v Ježíši není žádná porážka. Neexistují žádné „věci, které se rozpadají“. On spojuje všechny věci dohromady, celostně, úplně.

- Dr. Bill Ury

Poslechněte si Lukášova závěrečná slova v 24:52–53:

A když se mu poklonili, s velikou radostí se vrátili do Jeruzaléma 53 a byli stále v chrámě, chválili Boha a dobrořečili mu (Lukáš 24:52–53).

V Lukášově evangeliu následovat Ježíše znamená radovat se ze spasení a ze všech Božích požehnání, pokojně v něm spočívat, důvěřovat mu, že uspokojí všechny naše potřeby, a být ochotný nechat se jím použít, aby stejná požehnání přinesl i druhým.

Poté, co jsme se seznámili s tím, jak Matouš, Marek a Lukáš odpovídají na otázky „Kdo je Ježíš?“ a „Jak ho máme následovat?“, jsme připraveni zamyslet se nad tím, jak na tyto otázky jedinečným způsobem odpověděl Jan.

Kdo je Ježíš u Jana?

Jan ve svém evangeliu představil Ježíše jako Božího Syna, který uskutečňuje věčný plán spásy. Při zdůrazňování Ježíšovy identity jako Božího Syna Jan hovořil o Ježíšově jedinečném vztahu s Otcem. Ježíš je konečným zjevením svého Otce a jediným, kdo je schopen zpřístupnit věčný život všem, kdo v něj vloží svou víru. Například zatímco ostatní tři autoři evangelií začínali svá vyprávění Ježíšovým narozením nebo jeho pozemským působením, Jan začal své evangelium slovy, že Boží Syn se podílel na stvoření spolu s Otcem a nyní se Otec zjevuje prostřednictvím svého jediného Syna.

Dalším způsobem, jak Jan sdělil toto slavné poselství, byly Ježíšovy výroky „Já jsem“. V těchto výrocích Ježíš odkazoval na Boží smluvní jméno „Jahve“, někdy překládané jako „Jehova“. V Exodu 3:14 Bůh sám vysvětlil, že jméno „Jahve“ v podstatě znamená „já jsem“. Ježíš na toto jméno narážel v Janově evangeliu 6:35, kde řekl: „Já jsem chléb života“. Najdeme ho také v 8:12 a 9:5 ve větě „Já jsem světlo světa“. A v 10:7,9 čteme: „Já jsem ta brána.“ V 11:25 je to „Já jsem vzkříšení a život“. Ve 14:6 je to „Já jsem cesta, pravda a život“. V 15:1 nacházíme „Já jsem pravý vinný kmen“. A v 8:58 Ježíš učinil vrcholné prohlášení: „Já jsem“. Přinejmenším v tomto posledním případě se Ježíš prohlásil za nositele posvátného starozákonního Božího jména a zjevil Boha ve své vlastní osobě.

Ježíšovo místo ve středu Božího věčného plánu spásy je zvláště patrné z Ježíšovy velekněžské modlitby v 17. kapitole Janova evangelia.

Poslechněte si, co se Ježíš modlil v Janově evangeliu 17:24:

Otče, chci, aby i ti, které jsi mi dal, byli se mnou tam, kde jsem já, aby

viděli mou slávu, kterou jsi mi dal, neboť jsi mne miloval před založením světa (Jan 17:24).

Ježíš spojil spásu svých následovníků s láskou, kterou měl Otec k Synovi před stvořením. Chtěl tím říci, že naše spasení je vylitím Otcovy lásky k Ježíši.

Jestliže tedy Jan líčí Ježíše jako Božího Syna, který uskutečnil věčný plán spásy, jak odpovídá Janovo evangelium na naši druhou otázku? Jak máme následovat Ježíše?

V Janově evangeliu je hlavním způsobem, jak následovat Ježíše, nechat se milovat Bohem a projevovat si stejnou lásku navzájem. Ježíš nám dal tento vzor k následování mnoha způsoby. Vidíme ho například v Janově evangeliu 17:23–26, kde Ježíš mluví o Otcově lásce k jeho Synovi. Právě tato věčná láska Otce k Synovi stála za věčným plánem spasení, který Ježíš uskutečnil. Je tedy logické, že v Janově evangeliu je učednictví charakterizováno láskou. Jak Ježíš řekl svým následovníkům v Janově evangeliu 13:34–35:

Dávám vám nové přikázání, abyste se navzájem milovali; jako já miluji vás, abyste se i vy navzájem milovali. Podle toho všichni poznají, že jste moji učedníci, budete-li mít lásku jedni k druhým (Jan 13:34–35).

Podle Jana následujeme Ježíše tím, že se navzájem milujeme jeho láskou.

Tímto způsobem je učednictví iniciováno i vedeno v lásce. Boží láska k nám iniciuje naše učednictví. A Boží láska skrze nás k sobě navzájem je výrazem našeho učednictví. To nám pomáhá pochopit, proč se Jan v celém svém evangeliu označuje jako „učedník, kterého Ježíš miloval“, a ne jako „učedník, který miloval“. Věděl, že jakákoli jeho schopnost milovat druhé pochází z hloubky Ježíšovy lásky k němu. Ježíšovi následovníci jsou nejprve milováni a pak jsou povoláni k tomu, aby se milovali navzájem.

Někdo by se mohl ptát, zda rozdíly v odlišnostech čtyř evangelií nějak naznačují, že jsou neslučitelné, že vyprávějí protichůdné příběhy, ale já si myslím, že tomu tak vůbec není. Myslím, že to, co máme ve čtyřech evangeliích, jsou čtyři kompatibilní pohledy na Ježíšův příběh. Všechna čtyři evangelia jsou jednotná v tom, že nám vyprávějí příběh tohoto muže, který je vtělením Boha, jenž přichází na svět, aby zachránil hříšníky před hříchem a smrtí. A každé z evangelií sice nahlíží na tohoto Ježíše z různých perspektiv a zdůrazňuje různé detaily jeho života, ale tato sdělení a perspektivy si neodporují, nýbrž jsou kompatibilní.

- Dr. Steven Cowan

ZÁVĚR

V této lekci jsme se seznámili se studiem evangelií. Seznámili jsme se s jejich literárním charakterem a konstatovali jsme, že evangelia jsou spolehlivá historická vyprávění. Uvažovali jsme také o jejich postavení v církvi a viděli jsme, že jsou autentickou součástí novozákonních Písem. A podívali jsme se na ně ve vzájemném srovnání a zjistili jsme, že všechna vyprávějí stejný příběh o Božím království, i když každé z nich zobrazuje Ježíše a učednictví svým vlastním osobitým způsobem.

Porozumění evangeliím je pro každého křesťana zásadní. Veškerou svou důvěru v tomto i příštím životě vkládáme do rukou Ježíše, kterého jsme nikdy neviděli tváří v tvář. Vše, co o něm víme, známe z jeho Slova – zejména z evangelií. Doufejme, že to, co jsme se dozvěděli v této úvodní lekci, nás připravilo na to, abychom se každým ze čtyř evangelií zabývali mnohem hlouběji a pochopili, jak poselství jednotlivých evangelistů ovlivňuje naši víru a život.

PŘÍSPĚVATELÉ

Dr. Pete Alwinson (hostitel) je výkonným ředitelem organizace FORGE: City Wide Ministry to Men with Man in the Mirror. Je také zakládajícím pastorem presbyteriánské církve Willow Creek (PCA) ve Winter Springs na Floridě, kde 26 let sloužil jako starší pastor. Dr. Alwinson získal titul M.Div. na Trinity Evangelical Divinity School a titul D.Min. na Reformovaném teologickém semináři. Působí jako adjunkt na Reformovaném teologickém semináři, je členem představenstva Key Life Network a autorem knihy *Like Father, Like Son: How Knowing God as Father Changes Men* (*Jak poznání Boha jako Otce mění člověka*).

Dr. Richard Bauckham je odborník na Nový zákon a spisovatel, emeritní profesor na univerzitě v St.Andrews ve Skotsku.

Dr. David R. Bauer je děkanem Školy biblické interpretace a profesorem induktivních biblických studií Ralpha Waldo Beesona na Asbury Theological Seminary.

Dr. Steven Cowan je profesorem filozofie a náboženství na Lincoln Memorial University a spolupracuje s Apologetics Resource Center, předtím působil jako docent filozofie a apologetiky na Birminghamském teologickém semináři.

Dr. Dan Doriani je profesorem biblické a systematické teologie a viceprezidentem Covenant Theological Seminary v St. Louis a členem rady The Gospel Coalition.

Dr. Matt Friedeman je profesorem evangelizace a učednictví na Wesleyho biblickém semináři.

P. Michael J. Glodo je docentem pastorální teologie na Reformovaném teologickém semináři v Orlandu na Floridě.

Dr. John E. McKinley je docentem biblických a teologických studií na Talbot School of Theology.

Dr. Jonathan T. Pennington je docentem výkladu Nového zákona a ředitelem výzkumného doktorského studia na The Southern Baptist Theological Seminary.

Dr. Gregory R. Perry je viceprezidentem pro strategické projekty v Third Millennium Ministries a prezidentem Thirdmill Seminary. Dříve působil jako docent Nového zákona a ředitel Iniciativy městské služby na Covenant Theological Seminary.

Dr. Robert L. Plummer je profesorem biblických studií Collina a Evelyn Aikmanových na Jižním baptistickém teologickém semináři a zakladatelem a moderátorem pořadu The Daily Dose of Greek.

Dr. David A. Redelings je profesorem Nového zákona na Bethel Seminary.

Dr. Thomas R. Schreiner je profesorem Jamese Buchanana Harrisona pro výklad Nového zákona a proděkanem pro výklad Písma na Jižním baptistickém teologickém semináři.

Dr. K. Erik Thoennes je profesorem biblických a teologických studií na Talbot School of Theology na Biola University a vede katedru biblických a teologických studií.

Dr. Steven Tsoukalas je profesorem a vedoucím katedry apologetiky a světových náboženství na biblickém semináři Emmaus na Haiti a dříve vyučoval na biblickém semináři Wesley.

Dr. Bill Ury byl 24 let profesorem systematické a historické teologie na Wesleyho biblickém semináři a nyní působí jako pastor Evangelické metodistické církve v Elizabeth City v Severní Karolíně.

Rev. Dr. Simon Vibert je vikářem v Christ Church Virginia Water v anglickém hrabství Surrey a bývalým zástupcem ředitele a ředitelem školy kazatelství na Wycliffe Hall v Oxfordu.

Dr. Peter Walker působil jako profesor biblických studií na Trinity School for Ministry a jako zástupce ředitele na Wycliffe Hall v Oxfordu. V současné době působí jako instruktor v Jerusalem Center for Biblical Studies.

Dr. Ben Witherington III je Amosovým profesorem Nového zákona pro doktorské studium na Asbury Theological Seminary.

SLOVNÍČEK

Christos – řecké slovo (transliterace) pro Krista; v Septuagintě se používá k překladu „mashiach“ nebo „mesiáš“, což znamená „pomazaný“.

Smlouva – závazná právní dohoda uzavřená mezi dvěma lidmi nebo skupinami lidí nebo mezi Bohem a člověkem nebo skupinou lidí.

euangelion - řecké slovo (transliterace) pro „evangelium“; doslova „dobrá zpráva“.

Eusebius – (263–340 n. l.) raně křesťanský historik, autor *Církevních dějin*.

Žánr – kategorie nebo typ literatury

evangelium – doslova „dobrá zpráva“; oznámení, že Boží království přišlo na zem skrze Ježíšovu osobu a dílo a že se rozšiřuje směrem ke svému velkému završení, když Bůh uděluje spásu těm, kdo přijímají Ježíše jako Mesiáše a věří v něj.

Evangelia – novozákonní knihy Matouš, Marek, Lukáš a Jan

historická vyprávění – příběhy, které zaznamenávají události, jež se odehrály v minulosti.

Ireneus - (asi 130–202 n. l.) biskup z druhého století a raně křesťanský spisovatel, který napsal spis *Proti kacířství*, v němž vyvrátil gnosticismus a potvrdil platnost čtyř evangelií.

Jan – syn Zebedeův a bratr Jakubův; jeden z dvanácti apoštolů; autor Janova evangelia, 1., 2. a 3. listu Janova a knihy *Zjevení*; někdy se mu říká „učedník, kterého Ježíš miloval“.

Josefus – (37 n. l. - cca 100 n. l.) židovský historik z 1. století n. l., autor *Starožitností*.

kyrios - řecké slovo (transliterace), které znamená „pán“, „vládce“, „pán“ nebo „pán“; jméno pro Boha v Novém zákoně.

Lukáš – autor třetího evangelia a knihy *Skutků apoštolů*; pohan, který konvertoval ke křesťanství a byl jedním z Pavlových spolupracovníků; předpokládá se, že byl lékařem.

Marek – známý také jako Jan Marek; autor Markova evangelia a Barnabášův bratranec; doprovázel Pavla a Barnabáše na jejich první misijní cestě.

Matouš – jeden z dvanácti apoštolů a autor Matoušova evangelia; v době, kdy ho Ježíš povolal, byl celníkem; známý také jako Levi.

Mesiáš – hebrejské slovo znamenající „pomazaný“; velký král z Davidovy královské linie, který přinese přechod z tohoto věku do věku budoucího; v řeckém překladu „Christos“.

Origenes – (asi 185–254 n. l.) raně křesťanský teolog z Alexandrie; mezi jeho díla patří: *O prvních zásadách*, v němž obhajoval Písmo jako konečnou autoritu křesťanské nauky, a *Hexapla*, srovnávací studie různých překladů Starého zákona.

Petr - jeden z dvanácti Ježíšových apoštolů; nazývaný také Šimon; vůdce raně křesťanské církve; kázal v den Letnic ve Skutcích 2; podle církevních historiků vycházel Marek při psaní svého evangelia z Petrova vyprávění o Kristově životě.

Plútarchos – (asi 46–120 n. l.) světský řecký historik a životopisec

Syn Davidův – mesiášský titul, který označoval dlouho očekávaného spravedlivého potomka Davida, který spasí Boží lid; v Novém zákoně se často vztahuje na Ježíše (zejména u Matouše).

Synoptický – termín znamenající „viděný společně“; používá se, když se mluví o Matoušově, Markově a Lukášově evangeliu pro jejich podobnost.

Talmid – hebrejské slovo (transliterace), které znamená „učedník“; student nebo žák.

Talmud – Sbírká rabínských učení o židovském občanském a obřadním právu, která vznikla přibližně před 600 lety, počínaje prvním stoletím našeho letopočtu.

Jahve – hebrejské jméno pro Boha, které pochází z věty „Jsem, který jsem“; často se překládá jako „Hospodin“.